

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης
 (Χαλκογραφία ὑπὸ Ἰωάννου Ἀντωνίου
 Ζουλιάνη, 1818, Βενετία)

ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ

ΔΙΔΑΧΗΣ ΚΑΙ ΜΙΜΗΣΕΩΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΑΣΚΗΤΙΚΟΥ ΒΙΟΥ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

1749 - 1809, † 14 Ιουλίου.

ΕΦΟΔΙΟΝ

ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ
ΝΕΟΕΙΚΟΝΟΜΑΧΩΝ
ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΟΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΕΟΜΑΧΩΝ,
ΤΡΙΑΔΟΜΑΧΩΝ, ΧΡΙΣΤΟΜΑΧΩΝ,
ΕΚΚΛΗΣΙΟΜΑΧΩΝ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΤΩΝ
ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΟΣ.

*Χάρτης δεικνύων τούς σταθμούς
τῆς πορείας τῆς ζωῆς τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου:
Νάξος, Σμύρνη, Ὑδρα, Σκυροπούλα,
Θεσσαλονίκη καί Ἅγιον Ὅρος*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ Εἰσαγωγή, ἡ Μελέτη καί Παρουσίασις ἑνός θέματος, ἑνός ἱστορικοῦ γεγονότος ἢ ἑνός Προσώπου τό ὅποῖον ἐπέδρασεν σημαντικῶς εἰς τήν ζωὴν μιᾶς κοινωνίας καί ἐν προκειμένῳ εἰς τήν ζωὴν τῆς Κοινωνίας τοῦ Θεοῦ, ἤτοι τῆς Ἐκκλησίας, ἀπαιτεῖ ἐνημέρωσιν καί γνῶσιν τῶν πραγματικῶν στοιχείων τά ὅποια διέσωσεν ἡ Ἱστορία ἀλλά καί ἐμβάθυνσιν πέραν τούτων εἰς ὅσα δέν κατεγράφησαν, ἀλλά πνευματικῶς, ψυχικῶς, διαπροσωπικῶς καί κατά τήν περιρρέουσιν κατάστασιν διεμόρφωσαν τό πλαίσιον δράσεως ἢ ἐξελίξεως τοῦ ὑπό διαπραγματεύσιν θέματος.

Μέ τάς ἀνωτέρω σκέψεις ἐμελετήσαμε τόν Βίον καί τήν δρᾶσιν τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγορείτου, τοῦ ἐκ τῆς νήσου Νάξου καταγομένου καί ἕως περάτων ἐπ' Ἐκκλησίαις διαλάμψαντος. Οὕτω θά προσπαθήσωμε νά τόν παρουσιάσωμεν ὡς λαϊκόν, ὡς μοναχόν, ὡς ἀσκητήν καί ὡς συγγραφέα τοῦ 18ου καί 19ου αἰῶνος (1749 - 1809).

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ἐγεννήθη καί ἔζησεν εἰς μίαν ἐποχὴν κατά τήν ὁποίαν τό Ἕθνος καί ἡ

Πατρίς, ἡ Ἑλλάς, ἔξει ὑπό τήν κατοχήν καί καταπίεσιν τοῦ Ὄθωμανικοῦ καί Τουρκικοῦ καί Μουσουλμανικοῦ Βαρβάρου καί Ἀπολιτίστου ζυγοῦ, ὅταν τήν ἰδίαν ἐποχήν ἄλλα κράτη εἶχον τήν ἄνεσιν νά ζοῦν καί νά ἀναπτύσσωνται καί νά προοδεύουν μέ ὄλην τους τήν εὐχέριαν. Μόνον ὅσοι ἔζησαν εἰς τήν Τουρκοκρατίαν δύνανται νά ἀντιληφθοῦν τί σημαίνει σκλαβιά ὑπό τῶν Ὄθωμανῶν Τούρκων. Ἐζησαν καί ἐνωρίτερον ἄλλοι λαοί ὑπό τήν κυριαρχίαν τῶν Ἑλλήνων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἀλλά τόσον οἱ λαοί ἐκείνοι ὅσον καί οἱ ἱστορικοί ἀργότερον ἠσθάνθησαν καί εἶδον ὡς εὐεργεσίαν τήν κυριαρχίαν ὑπό τήν ὁποίαν ἔζησαν, διότι ἐξεπολιτίσθησαν καί μάλιστα ἡ Ἑλληνική κυριαρχία ἄλλαξε τήν Ἱστορίαν τῆς Ἀνθρωπότητος, ἀφοῦ ὁ Ἑλληνικός Πολιτισμός ἀπήλαυσεν τῆς ἀποδοχῆς καί ἐγκολπώσεως ὑπό ὄλων τῶν ὑπό κυριαρχίαν του τότε κρατῶν, τά ὁποῖα ἐκαυχῶντο ὅτι ἀντέγραφον αὐτόν τόν Ἑλληνικόν Πολιτισμόν καί εὐχαρίστως ἐδέχοντο νά ὀνομάζωνται ἑλληνίζοντες ἢ καί ἀκόμη Ἑλληνες. Μία ἀκόμη ἀπόδειξις εἶναι ὅτι ἡ Ἑλληνική γλῶσσα κατέστη ἡ τότε Παγκοσμίως Διεθνῆς Γλῶσσα ἐπί 1500 ἔτη. Ἀκόμη καί τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον, ἡ Καινή Διαθήκη, ἐγράφη πρωτοτύπως εἰς τά Ἑλληνι-

κά, ἐνῶ καί ἡ Παλαιά Διαθήκη μετεφράσθη ἐκ τῆς Ἑβραϊκῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τὸν 3ον πρό Χριστοῦ αἰῶνα.

Αὐτά τὰ γράφομεν διότι ὑπὸ ἰδανικὰς συνθήκας ἐπιβιώσεως καὶ μορφώσεως θά ἡδύνατο ὁ Ἅγιος νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸ Ἔθνος πολὺ περισσότερα. Ἀλλὰ καὶ δι' αὐτά τὰ ὁποῖα μᾶς ἔδωκεν εὐχαριστοῦμε τὸν Θεόν καὶ τὸν Ἅγιον καὶ εἴμεθα εὐγνώμονες διὰ τὴν προσφορὰν του εἰς ἡμᾶς.

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὑπῆρξε μία πολύπλευρος, πολυδιάστατος καὶ πολυτάλαντος προσωπικότης. Ἦτο προικισμένος μὲ σπάνια ψυχικὰ χαρίσματα. Καίτοι ἔζησεν εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὑπὸ τὰς γνωστάς τότε δυσμενεῖς συνθήκας, ἠγγίξεν πολλὰς πτυχὰς τῆς ζωῆς τῶν Χριστιανῶν, τῶν λαϊκῶν, τῶν Μοναχῶν καὶ τῶν Κληρικῶν.

Τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δοθέντα χαρίσματα εἰς τὸν Ἅγιον ἀξιοποιήθησαν ὅπως ἐκείνου ὁ ὁποῖος ἔλαβε πέντε τάλαντα καὶ ἀπέδωκεν ἄλλα πέντε (Ματθ. ΚΕ' 14-30). Ἡ πνευματικὴ καὶ ἀσκητικὴ ζωὴ τοῦ Ἁγίου εἰς τὴν Ἀθωνικὴν Πολιτείαν τὸν ἐβοήθησαν νὰ πολλαπλασιάσῃ καὶ νὰ ἀποδώσῃ μὲ τὸν καλύτερον τρόπον τὰ τάλαντα τὰ ὁποῖα τοῦ ἔδωκεν ὁ Θεός.

Ἡ ἀπόφασίς του νά ἀφιερῶσθαι τήν ζωήν του εἰς τόν Θεόν ὡς Μοναχός εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νά λάβῃ πλουσίαν τήν βοήθειαν ἀπό τόν Θεόν διά νά χρησιμοποιήσῃ τά χαρίσματά του ὄχι πρὸς ἰδίαν δόξαν καί ἀπόλαυσιν ἀλλά πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας Του, πρὸς ἐξύμνησιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, πρὸς τιμὴν τῶν Ἁγίων, καί πρὸς πλουτισμόν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως. Τοῦ ἔδωκεν ὁ Θεός πλοῦτον συνέσεως καί τόν ἀπέδωκεν εἰς τόν Θεόν ὡς πλοῦτον γνώσεως καί σοφίας. Οὕτω ὁ Θεός τόν ἀντάμειψεν ἐκ τοῦ ὑπερεκπερισσοῦ.

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ἐγεννήθη εἰς τήν νῆσον Νάξον τῶν Κυκλάδων τοῦ Αἰγαίου τό 1749. Τόν ἔστειλεν ὁ Θεός εἰς μίαν ἐποχὴν πνευματικοῦ λιμοῦ ἢ ὁποία τόν εἶχεν ἀνάγκην ὅπως ἡ ξηραμένη γῆ ἀναζητᾷ τήν βροχὴν.

Ὁ λαός τοῦ Θεοῦ ἔξει εἰς τὰς πλέον δυσχερεῖς περιστάσεις τῆς ὑποδουλώσεως, τῆς πενίας, τῆς ἀμαθείας, τοῦ βιαίου ἐξισλαμισμού, τοῦ παιδομαζώματος, τῶν σφαγῶν, τῶν μετατοπίσεων πληθυσμῶν εἰς τὰ βάρθη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς ἐπικινδύνου πληθυσμιακῆς ἀλλοιώσεως. Ὑπέφερεν ὁ Ἑλληνικός λαός τήν ἐξαθλίωσιν καί τήν δεινὴν μείωσιν, διά τὰς ἀμαρτίας του καί διά τόν ἐξανδραποδισμόν

ἐκ τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως πρὸς τὸν Ἀντίχριστον Παπισμὸν τὸ 1438 - 1453, ἀποτελέσμα τοῦ ὁποίου ἦτο ἡ τελικὴ πτώσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ προδοσία τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως κατὰ τὴν ψευδοσύνοδον τῆς Φερράρας καὶ Φλωρεντίας εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸ 1438-1439 καὶ ἡ ψευδένωσις μὲ τὸν Αἵρεσιοβριθῆν Παπισμὸν καταμαρτυροῦσεν ἓνα λαὸν ὁ ὁποῖος εἶχε χάσει τὴν πίστιν του πρὸς τὸν Θεὸν καὶ *ἐνεπιστεύετο τὸν ἑαυτὸν του ἐπὶ ἄρχοντας καὶ ἐπὶ υἱὸς ἀνθρώπων ἐν οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία.*

Ὁ λαὸς εἶχεν ἤδη ἐξωκύλει καὶ δέν ἠδύνατο νὰ συνέλθῃ ἐκ τοῦ ἐγωισμοῦ του ἄνευ τοῦ πικροτάτου φαρμάκου τῆς δεινῆς σκλαβιάς. Κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ ὑπετάγη εἰς τοὺς ἀπίστους βαρβάρους διότι εἶχεν ἀπιστήσῃ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἶχεν δουλωθῆ εἰς τὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας του καὶ εἰς τὰς Αἱρέσεις τοῦ Ἀντιχριστοῦ Παπισμοῦ.

Ἦρνήθη τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἑλαφρὺν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ. Ὑπετάγη εἰς Βαρβάρους καὶ ἐδούλευσεν αἰμοβόρους Τυράννους. Ἦρνήθη τὸ Χριστιανικὸν ἦθος καὶ τὸ Φῶς τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐβυθίσθη εἰς τὸ σκότος τοῦ Ὀθωμανικοῦ Βαρβαρισμοῦ, καὶ ἐξευτελίσθη αἰσχροῦς ὑπὸ τῶν

ἀχρείων. Ἐφυγεν ἀπό τόν ταπεινόν καί πρᾶον Βασιλέα Χριστόν καί ἔθεσεν ἑαυτόν ὑπό τούς πόδας τῶν ἀγρίων καί ὑπό τό θέλημα τῶν ἀναισχύντων Δυναστῶν, διά νά ἐπαληθεύσῃ τόν γνωστόν κανόνα: **«Λαός ὁ ὁποῖος δέν θέλει νά κυβερνηθῆ ὑπό τοῦ ΘΕΟΥ θά καταδυναστευθῆ ἀπό τούς τυράννους τοῦ Σατανᾶ.»**

Τά ἔτη τῆς τιμωρίας καί τοῦ σκότους 400. Μετά ἀπό αὐτά ἐδέησεν ὁ Θεός νά ἐλεήσῃ τούς συντετριμμένους καί νά τούς ἐπισκεφθῆ ἐν διδαχῇ καί ἐπανευαγγελισμόν. Κατά τό πώς μᾶς παρηγοροῦν οἱ Ἅγιοι Πατέρες, **«Ὁ Θεός οὐκ ἐάσαι ἡμᾶς πειρασθῆναι ὑπέρ ὃ δυνάμεθα»**. Δηλαδή ὁ Θεός δέν θά μᾶς ἀφήσῃ νά δοκιμασθῶμεν περισσότερο ἀπό ὅσο δυνάμεθα.

Ἡ ἔλευσις τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου ἦτο μία ἀναγέννησις εἰς τήν ζωήν τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ Ἔθνους. Ὁ βίος του εὐσεβῆς καί προσκεκολλημένος τῷ Θεῷ. Τά συγγράμματά του φωτεινά καί μετά τόν θάνατόν του ζῶντα. Εἰ καί θανών ζεῖ ἐν τοῖς βιβλίοις.

Διά τοῦ συγγραφικοῦ του ἔργου ἐφώτισε τά ὄρια μεταξύ Ἀληθείας καί Ψεύδους. Ξεκαθάρισε τά σύνορα τῆς Πίστεως. Ἐρράπισε τούς σαλεύοντας ὄρια αἰώνια. Ἐμάστισε τούς γείτονας τῆς Ὁρθοδοξίας, τούς Αἰρετικούς, οἱ ὁποῖοι κα-

τεπάτουν τήν Θεϊαν κληρονομίαν, τήν Ἄμπελον τήν φυτευθεῖσαν ὑπό τοῦ ΘΕΟΥ, τοῦ Κυρίου καί ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΟΥ, καί ἐπεβουλεύοντο τήν γῆν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας. Ἔστησε πάλιν ἰσχυρούς τοὺς πασάλους τῆς περιφράξεως τοῦ Ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου, ἥτοι τῆς Ἐκκλησίας Του. Συνέσφιξεν ἐκ νέου τοὺς ἀρμούς καί τοὺς συνδέσμους τῶν Ἔργατῶν τοῦ Ἱεροῦ Ἀμπελῶνος. Ἐνεθάρρυνε τήν Χριστιανικήν ἀνδρείαν, ἔπλεξε στεφάνους διά τοὺς φίλους καί ἀθλητάς τοῦ Χριστοῦ, τοὺς γενναίους Μάρτυρας, ἐτοίμασε «ἔμπλαστρα» θεραπείας διά τοὺς τραυματισμένους. Ἦνοιξε τοὺς κρουνοὺς τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ ἵνα ἐπιχέουσιν ἀφειδῶς ἐπὶ τῶν ἐπιζητούντων τήν ζωὴν τοῦ Πνεύματος.

Ἴδού ὀνομαστικῶς καί δειγματολειπτικῶς ἡ πνευματικὴ τροφή τήν ὁποίαν ἔφερεν εἰς τήν τράπεζαν τῶν Χριστιανῶν ὁ ἀκούραστος καί φιλότεκνος Πατήρ Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης, ὁ τὰ Θεῖα ποθῶν ἐν βίῳ καί ἐν Θεῷ ἔχων τόν βίον, τόσον ὅτε ἦν ἐπὶ τῆς γῆς ὅσον καί νῦν ἐν τοῖς οὐρανίοις θαλάμοις διηνεκῶς:

Τό Πηδάλιον, Τό Ἐξομολογητάριον, Τά Γυμνάσματα Πνευματικά, Τό Συμβουλευτικόν

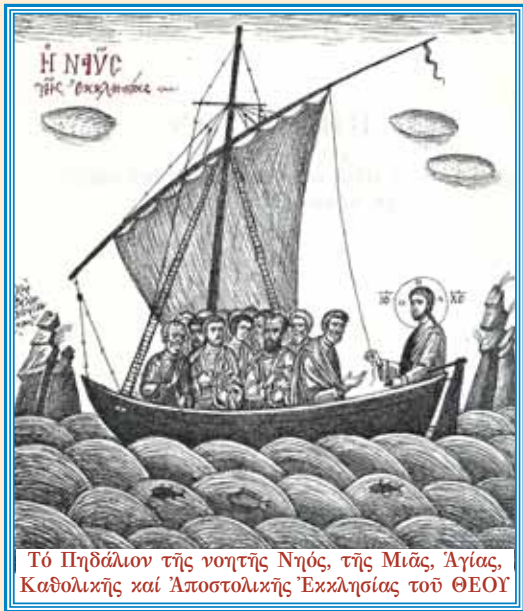
Ἐγχειρίδιον, Ὁ Ἀόρατος Πόλεμος, Ἡ Χρηστοθήθεια τῶν Χριστιανῶν, Τό Ἑορτοδρόμιον, Ὁ Συναξαριστής, Τό Θεοτοκάριον, Ὁ Κήπος Χαρίτων, Ἡ Νέα Κλίμαξ, Ἡ Ἑρμηνεία εἰς τούς Ψαλμούς, Ἡ Ἑρμηνεία εἰς τάς 14 Ἐπιστολάς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, Ἡ Ἑρμηνεία εἰς τάς 7 Καθολικάς Ἐπιστολάς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, Ὁ Εὐεργετινός, Ἡ Φιλοκαλία, Τά Εὐρισκόμενα τοῦ Ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου, Τό Νέον Μαρτυρολόγιον, Ἡ Βίβλος Βαρσανουφίου καί Ἰωάννου, κλπ.

Τά ἔργα τοῦ Ἁγίου συμποσοῦνται εἰς τά 120 περίπου βιβλία, φυλλάδια ἢ ἀκολουθίας, καί ταξινομοῦνται εἰς Κανονικά, Δογματικά, Θεολογικά, Ἀπολογητικά, Ἑρμηνευτικά, Ποιμαντικά, Διδακτικά, Ἠθικά, Ἠσυχαστικά, Ἀγιολογικά, Ἐποικοδομητικά, Ὑμνολογικά, Ποιητικά.

Ἀναγνωρίζομεν τήν ἀδυναμία μας νά παρουσιάσωμεν ἐπαρκῶς τήν πραγματικήν εἰκόνα τοῦ ἐπί γῆς βίου καί ἔργου τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου. Εὐελπιστοῦμεν ὁμως, τῇ βοήθειᾳ τοῦ Ἁγίου, νά δυνηθῶμεν ἐντός τοῦ περιορισμένου χώρου τοῦ παρόντος Ἡμερολογίου νά παρακινήσωμεν τό ἐνδιαφέρον τοῦ Ἀναγνώστου ὥστε νά ἀναζητήσῃ ρήματα ζωῆς αἰωνίου εἰς τάς συγ-

γραφάς τοῦ ἰδίου τοῦ Ἁγιορείτου καί νά ἀντλήσῃ ἐξ αὐτῶν «*ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης*».

Αὐτοῦ ἀγίαις πρεσβείαις, Χριστέ ὁ Θεός,
ἐλέησον καί σῶσον ἡμᾶς.

Τό Πηδάλιον τῆς νοητῆς Νηός, τῆς Μιάς, Ἁγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ ΘΕΟΥ

Παναγία, «*Η Φοβερά Προστασία*»
Ἐφέστιος Εἰκὼν
Μονῆς Κουτλουμουσίου Ἁγίου Ὄρους

ΣΥΝΤΟΜΟΝ
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ
1749 - 1809
 † 14 ΙΟΥΛΙΟΥ

*«Σύν τῷ πειρασμῷ ὁ Θεός δίδει
 καί τήν ἔκβασιν τοῦ πειρασμοῦ»
 «Οὐκ εἶσαι ἡμᾶς πειρασθῆναι ὑπέρ ὃ δυνάμεθα»*

Τά ἀνωτέρω ἰσχύουν τόσον δι' ἓν μόνον μέλος τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ὅσον καί δι' ὅλα τά μέλη Αὐτῆς. Τοῦτο ἔχει διαπιστωθῆ κατὰ τήν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἀναφέρεται καί εἰς τόν Πρόλογον τοῦ παρόντος ἡμερολογίου. Ὅταν δηλαδή κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ ἐνεφανίζετο πρόβλημα ἢ πόλεμος κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι τό κατὰ Χάριν Σῶμα Του, ἔστελνε εἰς κάθε αἰῶνα καί ἓνα Ἅγιον ἢ ἓνα μέγαλον Διδάσκαλον διά τήν ἀντιμετώπισιν του, πρὸς Σωτηρίαν τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν μας τὰ ἀνωτέρω, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν διαπίστωσιν καὶ γνώμην Ἁγίων, βεβαιωνόμεθα ὅτι καὶ εἰς τὸν 18ον αἰῶνα μ.Χ. ὁ Πανάγαθος Θεός ἔστειλε τοὺς ἄνθρωπους Του διὰ νὰ στηρίξῃ μέσῳ αὐτῶν τὰ μέλη τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας Του καὶ νὰ σώσῃ τὸ ταλαίπωρον τοῦτον Ἔθνος τὸ δεινῶς ταλανιζόμενον.

Πράγματι εις τόν 18ον αἰῶνα (1701-1800), μᾶς ἔστειλεν ὁ Θεός ὄχι μόνον τόν Ἅγιον Νικόδημον τόν Ἀγιορείτην (1749-1809), ἀλλά καί τόν Ἅγιον Κοσμᾶν τόν Αἰτωλόν, τόν Ἱεραπόστολον καί Ἱερομάρτυρα, τόν Ἰσαπόστολον καί Ἐθναπόστολον (1714-1779), τοῦ ὁποίου πρῶτος Βιογράφος ὑπῆρξεν ὁ Ἅγιος Νικόδημος, σύγχρονος αὐτοῦ καί αὐτήκοος χρηματίσας. (Κατ' ἄλλους ἐρευνητάς ἢ γέννησις τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ τοποθετεῖται μεταξύ τῶν ἐτῶν 1707 καί 1710).

Βλέπομεν λοιπόν ὅτι εις τόν 18ον αἰῶνα ὁ Θεός ἐφοδίασε τήν Ἐκκλησίαν Του μέ δύο Ἁγίους, δοχεῖα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἕν ἐκ τῶν ὁποίων ἦτο καί ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, περί οὗ θά ἀναφερθῶμεν.

Τόν πρόλογον αὐτόν εις τήν Βιογραφίαν τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τόν παραδέτομεν διά νά φανῆ ἡ «Πρόνοια τοῦ Θεοῦ», ἡ ὁποία εἶναι τό Πέμπτον Δόγμα τῆς Θεότητος κατά τοὺς Ἁγίους Πατέρας καί Θεολόγους. Τά πάντα εὐρίσκονται ὑπό τόν Ἄγρυπνον καί Πάνσοφον καί Παντοδύναμον «ὀφθαλμόν» τοῦ Τρισυποστάτου ΘΕΟΥ, καί ΤΙΠΟΤΕ δέν εἶναι ἔρμαιον τῆς Τύχης, εἴτε ὡς ἀπροσώπου εἴτε ὡς «θεάς» νοουμένης, ὅπως θέλει ἡ δισειδαιμονία τῶν παλαιῶν καί τῶν συγχρόνων Εἰδωλολατρῶν.

*Ἡ Πατρική Οἰκία τοῦ Ἁγίου
Νικοδήμου εἰς τήν Χώραν
τῆς Νάξου, εἰς τήν ὁποίαν
ἐγεννήθη τό 1749.*

Ο ὅ τ ω
λοιπόν
ἡ Θεία
Π ρ ό -
νοια, ἡ
ὁ ποῖ α
μεριμνᾶ
διά τὰ
πάντα,
ἀ π ο -
στέλλει
τ ό ν
Ἄ γι ο ν
Νικόδη-
μ ο ν ,
ὅ σ τ ι ς
γ ε ν -
ν ᾶ τ α ι
εἰς τήν
χώ ρ α ν
τῆς Νή-
σου Νά-
ξου τῶν

Κυκλάδων τοῦ
Αἰγαίου Πελά-
γους τό 1749.

Οἱ γονεῖς του, εὐλαβεῖς Χριστιανοί, ὠνομάζοντο Ἀντώνιος καί Ἀναστασία, τό ἐπίθετον Καλλιβούρτση.

Διά τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος ὠνόμασαν αὐτόν Νικόλαον. Οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς του ἦσαν οἱ πρῶτοι οἱ ὁποῖοι ἐκ βρεφικῆς ἡλικίας τόν ἐγαλούχησαν εἰς τά Νάματα τῆς Εὐσεβείας καί ἀπό ἐνωρίς τόν ἐδίδαξαν τά μαθήματα τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως.

Ὁ μικρός Νικόλαος εἶχε ἄλλον ἓνα ἀδελφόν, ὀνόματι Πιέρον. Ὁ ἴδιος ὁμως, ἀπό τήν παιδικήν αὐτοῦ ἡλικίαν ἐδείκνυε μίαν ἰδιαιτέραν, θαυμαστήν ἀλλά καί ξεχωριστήν ἀπό τά ἄλλα συνομήλικα παιδιά τῆς ἐποχῆς του συμπεριφοράν. Τοῦτο δέ προεμήνυε τό τί θά ἐγίνετο ὅτε θά ἐμεγάλωνε.

Ἦτο προσεκτικός καί φρόνιμος. Ἀπέφευγε τάς συνήθεις συναναστροφάς μετά τῶν ἄλλων παιδιῶν. Διεκρίνετο διά τήν πρόωρον αντίληψίν του, τήν ὀξύνοϊαν, τόν τρόπον εὐκοσμίας, τήν ἀγάπην πρὸς τήν μόρφωσιν, τόν ζῆλον πρὸς τήν κατά Θεόν παιδείαν.

Περισσότερον ἀπό ὅλα διεκρίνετο διά τήν ὀξύτητα τοῦ νοός καί τήν ἀκριβῆ διορατικότητα, διά τήν λαμπράν εὐφυΐαν καί τήν ἀπέραντον μνήμην, χαρίσματα ἐκ Θεοῦ δοθέντα

εἰς στολισμόν τῆς ψυχῆς, διὰ τῶν ὁποίων κατέπληττεν ὄχι μόνον τούς συνομηλικούς του ἀλλά καί ὄσους τόν ἐγνώριζον. Καίτοι ἦτο νεαρός εἰς τήν ἡλικίαν ὠμιλοῦσεν ὡς μέγας καί ὄριμος. Ἡ νοημοσύνη του προηγείτο τῆς ἡλικίας του.

Τά πρῶτα γράμματα τά ἐδιδάχθη εἰς τήν χώραν τῆς Νάξου, τήν ἰδιαιτέραν πατρίδα του, ὑπό τοῦ Ἱερέως τῆς ἐνορίας του. Παρά τοῦ ἰδιοῦ ἐδιδάσκετο καί τά τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως εἰς Χριστόν τόν Ἀληθινόν ΘΕΟΝ ἡμῶν. Παράλλῃλως καί παρά τό νεαρόν τῆς ἡλικίας ἐβοηθοῦσε τόν Ἱερέα εἰς τάς Θείας Λειτουργίας καί τάς λοιπάς Ἱεροπραξίας.

Ἡ ἐπαφή του μέ τήν Ἐκκλησίαν ἦτο στενή καί θά ἔλεγε κανεῖς ἐπί καθημερινῆς βάσεως. Ἐπιπλέον εἶχεν ὁ Ἅγιος καί ἐκ συγγενείας σχέσιν μέ τόν Ἱερόν Κληρῶν, καθῶς ὁ Ἐπίσκοπος Εὐρίπου καί κατόπιν Ἰωαννίνων Ἱερόθεος ἦτο ἐξάδελφός του.

Ὅταν ἐμεγάλωσεν ὀλίγον καί ἔγινε 12 ἐτῶν, εἰσήχθη εἰς τήν ἐν Νάξῳ Σχολήν, εἰς τήν ὁποίαν ἐδιδάχθη τά διὰ τήν ἡλικίαν του γράμματα καθῶς καί τά Ἱερά καί Θρησκευτικά, παρά τοῦ ἐναρέτου καί σοφοῦ Διδασκάλου τοῦ Γένους, Ἀρχιμανδρίτου Χρυσάνθου, ὅστις ἦτο

ἀδελφός τοῦ Ἱερομάρτυρος Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ.

Νεώτεροι ἱστορικοὶ ὥστόσον ἀναφέρουν ὅτι εἰς τὸν Ἀρχιμανδρίτην Χρῦσανθον ἐμαθήτευσεν ὅταν ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Σμύρνην εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 22 - 25 ἐτῶν.

Ἡ Σχολή τῆς Νάξου εἶχεν ἰδρυθῆ μερίμνη τῶν λογίων Ἀρχιερέων Θεωνᾶ, Ἀθανασίου, Ἰωάσαφ καὶ ἄλλων, καὶ ἀπὸ τὸ 1770 καὶ ἐντεῦθεν ἀνεκαινίσθη. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1781 ἡ Σχολή μετεγκατεστάθη εἰς τὴν Ἱεράν Μονήν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Νάξου, ἔνθα καὶ ἐλειτούργει μέχρι τὸ 1821. Σημαντικὸς Διευθυντῆς τῆς Σχολῆς διετέλεσεν ὁ ρηθείς Ἀρχιμανδρίτης Χρῦσανθος ὁ Αἰτωλὸς μέχρι τὸν θάνατόν του τὸ ἔτος 1785. Εἰς αὐτόν τὸν διδάσκαλον ἐμαθήτευσεν ὁ Ἅγιος ἀπὸ τὸ 12ον ἕως τὸ 15ον (ἢ κατ' ἄλλους ἀπὸ τὸ 22ον ἕως τὸ 25ον) τῆς ἡλικίας του, ἐκπαιδευθεὶς θαυμασίως καὶ περαιτέρω ζηλώσας τὴν ἀνωτέραν παιδείαν καὶ τὰς ὑψηλοτέρας σπουδὰς.

Σημαντικὸν ρόλον εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Ἁγίου διεδραμάτισε καὶ ὁ Μητροπολίτης Παροναξίας Ἄνθιμος Βαρδῆς, ὅστις ἐξετίμησε τὴν μεγαλοφυΐαν ἢ ὁποία συνώδευε τὰς ἀρετὰς τοῦ νεαροῦ Νικολάου καὶ διέβλεψεν ὅτι πολλὰ ὑπέ-

σχετο ὁ νέος οὗτος διὰ τό Γένος καί διὰ τήν Ἐκκλησίαν. Τόν ανέλαβε λοιπόν ὑπό τήν πατρικήν του μέριμνα καί προστασίαν καί εἰς ἡλικίαν 16 ἐτῶν τόν ἀπέστειλε τῇ συνοδείᾳ τοῦ πατρός του εἰς τήν Σμύρνην τῆς Μικρᾶς Ἀσίας διὰ σπουδάς.

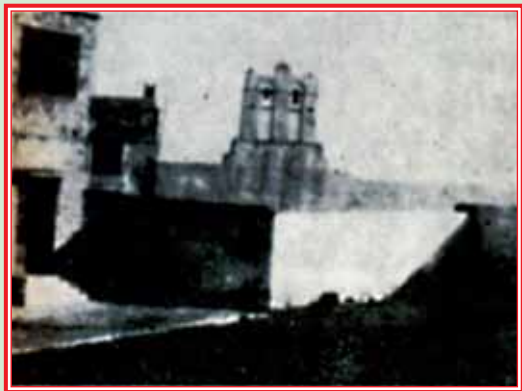
Ἐκεῖ ὑπῆρχεν ἡ σπουδαία «Εὐαγγελική Σχολή», σχεδόν ἰσότιμος πανεπιστημιούπολις μέ οἰκοτροφεῖον, τῆς ὁποίας Διευθυντής ἦτο ὁ ἔμπνευσμένος καί ἐξακουστός Διδάσκαλος Ἱερόθεος Βουλισμαῆς ἡ κατ' ἄλλους Δενδρινός.

Εἰς αὐτήν ἐφοίτησεν ἐπί πέντε ἔτη καί ἐδιδάχθη, ἐκτός τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων, τήν Ἰατρικήν, τήν Φυσικήν, τήν Ἀστρονομίαν, τήν Ψυχολογίαν, τήν Θεολογίαν, κ.λπ.. Σύν αὐτοῖς ἐτελειοποίησεν τήν Λατινικήν, τήν Ἰταλικήν καί τήν Γαλλικήν τάς ὁποίας ἤδη εἶχε διδαχθῆ εἰς τήν Νάξον. Ὅλα αὐτά τά ἐσπούδασεν, ἀλλά ἰδιαίτερος ἐπεδόθη εἰς τήν Θεολογίαν.

Ὡς ἐπισήμως μαρτυρεῖται, ἔφθανε μίαν φοράν νά διαβάσῃ ἕνα βιβλίον διὰ νά τό ἐνθυμῆται ἀπ' ἔξω κατά λέξιν εἰς ὅλην του τήν ζωήν. Μέ τήν εὐφυΐαν, τήν ὄρεξιν καί δίψαν διὰ μόρφωσιν πού τόν ἐδιέκριναν, ἐμελέτα ὅλα τά βιβλία τῶν ἀνωτέρω ἐπιστημῶν καί ἐνεθυμεῖτο χωρίς δυσκολίαν ὅλους τούς

Ἑλληνας φιλοσόφους καί μεγάλους συγγραφεῖς, τούς Ἰταλούς ποιητάς, καθώς καί ὅλα τά συγγράμματα τῶν Ἁγίων Πατέρων. Ὁ νοῦς του εἶχε καταστῆ θησαυροφυλάκιον γνώσεων ἢ ὅπως λέγομεν σήμερον ἦτο «κινητή βιβλιοθήκη».

Λόγω τοῦ καλοῦ χαρακτήρος του καί τῶν πολλῶν γνώσεών του ἠγαπήθη πολύ ὑπό τῶν συμφοιτητῶν του, τούς ὁποίους ἐβοηθοῦσεν εἰς τά μαθήματα. Ἐκεῖνοι δέ δέν τόν ἄφηναν

Ἡ Σχολή τῆς Νάξου εἰς τήν Μονήν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὅπου ὁ Ἅγιος Νικόδημος ἐδιδάχθη τά πρῶτα ἐγκύκλια γράμματα.

νά κάνη τάς ὑπηρεσίας ὅπου τοῦ ἀντιστοιχοῦσαν ἀλλά τάς ἀναπλήρωναν διά λογαριασμόν του.

Ὅχι μόνον οἱ συμμαθηταί του, ἀλλά καί ὁ ἴδιος ὁ Διευθυντής, ὁ Ἱερόθεος Βουλισμᾶς ἢ Δενδρινός, κατά ἄλλους ἱστορικούς, τόν ἡγάπα καί ἐσκέπτετο νά τόν ἀφήσῃ διάδοχόν του εἰς τήν Σχολήν, (ὅπως κατά τόν 4ον αἰῶνα ἐσκέπτετο παρομοίως καί ὁ μέγας ρήτωρ καί φιλόσοφος Λιβάνιος διά τόν Ἅγιον Ἰωάννην τόν Χρυσόστομον).

Ὁ Διευθυντής Ἱερόθεος μάλιστα τοῦ εἶχε στείλει καί ἐπιστολήν καί τόν προέτρεπεν: *«Ἐλθέ, υἱέ μου, κᾶν τώρα εἰς τό γῆρας μου νά σέ ἀφήσω μετά θάνατον εἰς τό Σχολεῖον Διδάσκαλον, ὅτι δέν ἔχω ἄλλον σάν ἐσέ εἰς τήν προκοπήν.»*

Ὁ Νικόλαος ὁμως ἄλλοῦ εἶχε τόν νοῦν του καί ἄλλα περί αὐτοῦ ἡ Θεία Πρόνοια ἐβούλετο. Μάλιστα δέ ἓνα ἔκτακτο περιστατικό τοῦ 1770, ἡ πυρπόλησις καί καῦσις τοῦ Τουρκικοῦ στόλου ὑπό τοῦ Ρωσικοῦ εἰς τά Δωδεκάνησα καί τά ἀντίποινα τῶν Τούρκων εἰς βάρους τῶν Χριστιανῶν, ἦτοι διωγμοί καί σφαγαί, ἡνάγκασαν τόν Νικόλαον, εἰς ἡλικίαν 21 ἐτῶν, νά ἐπανέλθῃ εἰς τήν Νάξον πλησίον τῶν γονέων

του καί τοῦ διορατικοῦ προστάτου του, τοῦ Μητροπολίτου Ἀνθίμου Βαρδῆ, ὅστις ἀξιοποιῶν τήν ἀρετήν καί τήν μόρφωσίν του, τόν προσέλαβεν εἰς τά Μητροπολιτικά Γραφεῖα ὡς Γραμματέα καί ἀκόλουθόν του, μέ σκοπόν νά τόν προωθήσῃ εἰς τήν θέσιν τοῦ Πρωτοσυγγέλλου καί ἴσως μελλοντικῶς διά τόν θρόνον τῆς Μητροπόλεως τῆς Νάξου. Ἐκεῖ παρέμεινεν διά τό διάστημα 1770-1774.

Πρέπει νά ἀναφερθῇ ὅτι εἰς τήν Νῆσον Νάξον, ἡ ὁποία δέν ἐδοκιμάσθη ὑπό τῶν Τούρκων, ἔδρον ἀνενόχλητοι ἀντεθνικῶς καί ἀντορθοδόξως οἱ Φράγκοι, κατά τῶν ὁποίων ὁ Νικόλαος θά ἐκαλεῖτο ὡς κληρικός καί ἀργότερον ὡς Μητροπολίτης νά πολεμήσῃ διά νά ἐξουδετερώσῃ τό Λατινικόν στοιχεῖον.

Κατά τήν περίοδον ἐκείνην, 1774, συναντᾶται ὁ Νικόλαος μέ Ἀγιορείτας Μοναχοῦς, τοὺς «Κολλυβάδες», τοὺς Ἱερομονάχους Γρηγόριον καί Νήφωνα καί τόν Γέροντα Ἀρσένιον. Μέ τήν γνωριμίαν των καί τήν συναναστροφὴν των, ἐδημιουργήθη μέσα του ἡ ἐπιθυμία καί ἡ ἀγάπη διά τήν μοναχικὴν ζωὴν.

Αὐτοὶ τοῦ ὠμίλησαν καί περὶ δύο μεγάλων ἀσκητικῶν μορφῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, τόν Γέροντα Σίλβεστρον καί τόν Ἅγιον Μακάριον,

ἐπίσκοπον πρώην Κορίνθου, ὅστις εἶχε καθηρεθῆ ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου διὰ διπλωματικούς λόγους, ὡς ὑποκινήσας μέ τὸν πατέρα του τὴν ἐν Πελοποννήσῳ γενομένην κατὰ τὸ 1769 Ἐπανάστασιν. Κατόπιν ὁ Ἅγιος Μακάριος μετέβη εἰς Κεφαλληνίαν, Ζάκυνθον, Ὑδραν, Χίον, Ἅγιον Ὅρος, Πάτμον, καὶ πάλιν Χίον, ἔνθα καὶ ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τὸ ἔτος 1805, 17 Ἀπριλίου.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ Μακάριος καὶ Σίλβεστρος ἀσκήτευσον εἰς τὴν νῆσον Ὑδραν, ὅπου τοὺς ἐπεσκέφθη ὁ Νικόλαος. Ἐκεῖ ἐξομολογήθη εἰς τὸν Μακάριον τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Μοναχικὸν βίον εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος. Ὁ ἅγιος Μακάριος, ὡς φιλομόναχος τοῦ ἔδωκε τὴν εὐλογίαν νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν πόθον του καὶ τοῦ εὐχήθη νὰ τὸν βοηθήσῃ ὁ Θεὸς νὰ τελειώσῃ αἰσίως τὴν ὑπόσχεσίν του.

Ἐκτοτε οἱ δύο συνεδέθησαν διὰ πνευματικῆς φιλίας καὶ πάντοτε ὅποτε συνευρίσκοντο συνεζήτουν περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ διαφωτισμοῦ τοῦ δούλου Γένους ἡμῶν, τὸ ὅποιον ἐμαστίζετο ἀπὸ τὴν ἀμάθειαν, ἀπὸ τὴν καταπίεσιν τοῦ βαρβαρικοῦ Τουρκικοῦ καὶ Ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ καὶ ἀπὸ τὸν Αἰρετικὸν προσηλυτισμὸν τῶν Φράγκων καὶ τῶν Λατίνων.

Τοῦ συνέστησε μάλιστα ὁ Μακάριος νά προστρέξῃ καί εἰς τόν ἀσκητικώτατον Σίλβεστρον, ὑπό τοῦ ὁποίου ἐδιδάχθη οὐσιαστικῶς τά περί τῆς νοεῤῥας προσευχῆς καί τῆς Μοναχικῆς πολιτείας. Παρ' αὐτοῦ δέ ἔλαβε καί συστατικὰς ἐπιστολάς δι' ἀρκετάς Μονάς τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Μέ ἀνανεωμένον λοιπόν τόν ζῆλον καί νέον πνευματικόν προσανατολισμόν ἐπέστρεψεν ἀπό τήν Ὑδραν εἰς τήν Νάξον.

Μέ ὄριμον πλέον τόν μοναχικόν πόθον, τό 1775 ἐκμυστηρεύεται εἰς τόν Μητροπολίτην Ἄνθιμον Βαρδῆν τήν ἀπόφασίν του νά μεταβῆ εἰς τό Ἅγιον Ὄρος διά νά μονάσῃ εἰς τήν Μονήν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου. Ἐκεῖνος, ἀφοῦ πρῶτον τοῦ ὑπενθύμισεν ὅτι καί ἐκ τῆς Νάξου θά ἠδύνατο νά προσφέρῃ πολλά εἰς τήν Ἐκκλησίαν καί εἰς τό Ἔθνος ὡς Ἱερεὺς καί ὡς Ἐπίσκοπος, ἰδών τό ὀριστικόν καί ἀμετάκλητον τῆς ἀποφάσεως τοῦ Νικολάου, τοῦ ἔδωσε τήν εὐλογίαν του καί τήν εὐχήν του.

Ἐν συνεχείᾳ ἐνημέρωσε καί τήν εὐλαβεστάτην μητέρα του, τοῦ πατρός του ἔχοντος ἤδη κοιμηθῆ πρό ἐτῶν, λαβών καί παρ' αὐτῆς τήν εὐχήν πρός εὐώδοσιν τοῦ ἀγαθοῦ του σκοποῦ. Πρὶν ἀναχωρήσῃ διά τό Ἅγιον Ὄρος, ἐφρόντισε διά τήν μητέρα του νά πράξῃ τό ἀνάλογον.

*Ἡ Μονὴ Διονυσίου Ἁγίου Ὄρους,
μονὴ τῆς μετανοίας τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου*

Μέ τήν σύμφωνον γνώμην τῆς τήν ὠδήγησεν εἰς τήν Μονήν τοῦ Ἁγίου Χρυσοστόμου εἰς Νάξον, ὅπου ἔλαβε τό Ἄγγελικόν Σχῆμα μετωνομασθεῖσα Ἀγάθη Μοναχή.

Κατόπιν τούτου, ἐφοδιασμένος μέ τάς συστατικές ἐπιστολάς τοῦ γέρο-Σιλβέστρου, ἀνεχώρησε μέ πλοῖον διά τό Ἄγιον Ὄρος καί μετά πολλῶν ἡμερῶν ταξείδιον ἔφθασεν εἰς τήν Μονήν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ὅπου καί ἔβαλε τήν πρώτην μετάνοιαν διά νά μονάσῃ. Ἐκεῖ ἐντός ὀλίγου καιροῦ ἔλαβε τό Μικρόν Σχῆμα, μετωνομασθεῖς ἀπό Νικόλαος Νικόδημος.

Εἰς τήν ἐν λόγῳ Μονήν, δέν ἄργησαν νά ἀναγνωρισθοῦν τά χαρίσματά του καί ἡ μόρ-

φωσίς του. Διό συντόμως τόν διώρισαν Γραμματέα καί Ἀναγνώστην τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν. Ἡ ἐντρύφησις ὁμως τοῦ Ἁγίου ἦτο εἰς τήν πλουσιωτάτην Βιβλιοθήκην τῆς Μονῆς, ὅπου ἐμελέτα τά εὕρισκόμενα συγγράμματα καί χειρόγραφα ὡς ἄοκνος καί σοφή μέλισσα.

Τό 1777, μέ τήν εὐλογίαν τῆς Μονῆς, μεταβαίνει εἰς τό ἐν Καρυαῖς Κελλίον «Ἅγιος Ἀντώνιος», ὅπου συναντᾶται καί πάλιν μετά τοῦ Ἁγίου Μακαρίου τοῦ πρώην Κορίνθου τοῦ Νοταρᾶ, καί μέ τούς Σκουρταίους Μοναχοῦς, οἱ ὁποῖοι εἰς τάς Καρυάς εἶχον τό Κελλίον τῆς Μεγίστης Λαύρας «Ἅγιος Γεώργιος».

Ὁ Ἅγιος Μακάριος τοῦ ἀνέθεσε νά συντάξῃ προοίμιον εἰς τήν «Φιλοκαλίαν» ἡ ὁποία ἦτο χειρόγραφος καί περιεῖχεν πνευματικάς νουθεσίας καί βίους νηπτικῶν Πατέρων. Ἐξεδόθη εἰς πέντε τόμους.

Ἐπίσης παρέλαβεν χειρόγραφον καί τόν «*Εὐεργετινόν*» διά νά κάνῃ διορθώσεις ὀρθογραφικάς καί φραστικάς. Ἀκόμη λέγεται ὅτι τοῦ ἐδόθη καί τό «*Περί Συνεχοῦς Μεταλήψεως*».

Ἐκεῖ εἰς τό Κελλίον τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου τόν ἐπεσκέπτετο ὁ Ἱερομόναχος Εὐθύμιος, ὁ κατόπιν συγκελλιότης του καί ἀργότερον πρῶτος Βιογράφος του.

Τό 1778, ὅταν ἐτελείωσε τάς ἐργασίας ὅπου τοῦ εἶχεν ἀναθέσει ὁ Ἅγιος Μακάριος, ἐπεσκέφθη τό Κελλίον τοῦ π. Εὐθυμίου εἰς τήν περιοχὴν τῆς Καψάλας. Ἐκεῖ διώρθωσεν ἐκ σφαλμάτων τό βιβλίον «*Ἀλφαβηταλφάβητος*» τοῦ Ἁγίου Μελετίου τοῦ Ὁμολογητοῦ, τοῦ Γαλησιώτου ὅστις ἔζησε τόν 13ον αἰῶνα καί ἤσκησεν εἰς τό Ὅρος Γαλήσιον πλησίον τῆς παλαιᾶς Ἐφέσου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Τό 1779 ἐπέστρεψεν εἰς τήν Μονήν τῆς μετανοίας του. Εὐρισκόμενος ἐκεῖ εἰς τήν Μονήν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου ἔμαθεν ὅτι εἰς Μπογδανίαν τῆς Ρουμανίας ἀσκήτευεν ὁ Ρωσικῆς καταγωγῆς Κοινοβιάρχης Παῖσιος μέ χιλίους ἀδελφούς. Ἀπεφάσισε νά τόν ἐπισκεφθῆ, ἀλλά τό πλοῖον ἐπί τοῦ ὁποίου ἀνεχώρησεν συνήντησε μεγάλην τρικυμίαν καί ἠναγκάσθη νά προσορμισθῆ εἰς τήν Θάσον. Κατόπιν τούτου ὁ Ἅγιος ἐπέστρεψεν εἰς τήν Μονήν καί οὕτω ἐματαιώθη τό ταξείδιόν του εἰς τήν Ρουμανίαν.

Μετ' ὀλίγον καιρόν, ἀναζητῶν τήν ἡσυχίαν ἔφθασεν εἰς τήν Καψάλαν, ἣ ὁποία εὐρίσκεται ἐπί τῆς Βορείου σχεδόν πλευρᾶς τοῦ Ἁγίου Ὅρους. Ἐκεῖ ἀνενόχλητος καί ἀπερίσπαστος ἐπεδόθη εἰς τήν προσευχὴν καί τάς νοεράς ἀναβάσεις, ἔχων ὡς ἐργόχειρον τήν ἀντιγρα-

Ἡ Περιοχή τῆς «εὐλογημένης» Καψάλας τοῦ Ἁγίου Ὀρους, εἰς Κελλά τῆς ὁποίας ἔζησε καί συνέγραψε τὰ περισσότερα ἔργα τοῦ Ὁσίου Νικόδημος

Κατά τήν περίοδον τῶν ἐτῶν 1779-1781 ὁ Ἅγιος Νικόδημος γίνεται ὑποτακτικός τοῦ ἐκ Πελοποννήσου μοναχοῦ Ἀρσενίου τοῦ Κολυβᾶ, εἰς τήν καλύβην τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, μετὰ τοῦ ὁποίου εἶχε γνωρισθῆ ἐν Νάξῳ καί τοῦ ὁποίου τήν ἀγιότητα εἶχεν ἐκτιμήσει.

Τό ἔτος 1781 εἰς ἡλικίαν 32 ἐτῶν, μετὰ τοῦ γέροντός του Ἀρσενίου μετέβησαν εἰς τήν μικράν νῆσον Σκυροπούλαν, ἡ ὁποία εἶναι ἐρημόνησος τῶν Βορείων Σποράδων, εὐρισκομένη ἀπέναντι τῆς Εὐβοίας καί δυτικῶς τῆς Σκύρου.

Ἐκεῖ ἀφοῦ ἔμειναν ὀλίγους μῆνας, ὁ γέροντάς του ἐπέστρεψεν εἰς Ἄγιον Ὄρος. Ὁ Ἅγιος ὁμως παρέμεινεν δι' ἄσκησιν καί περισυλλογὴν εἰς τήν τελείως ἔρημον νῆσον, περὶ τῆς ὁποίας περιγράφει τήν ἀγριότητα εἰς ἐπιστολήν του πρὸς τόν ἐξάδελφόν του Ἐπίσκοπον Εὐρίπου Ἱερόθεον. Μόνος του ἔσκαπτε δι' ὀλίγα λαχανικά καί σῖτον χειρονακτικῶς. Ἐστερεῖτο ἀκόμη καί τῶν πλέον στοιχειωδῶν ἀναγκῶν τοῦ σώματος. Ὁ ἐξάδελφός του Ἐπίσκοπος Ἱερόθεος ἐφρόντισε καί τοῦ ἔστειλε τά ἀναγκαῖα πρὸς ἐπιβίωσιν καθὼς καί ὀρισμένοι Χριστιανοί ἐκ τῆς Κύμης ἐφρόντισαν δι' ὀλίγας τροφάς καί σκεπάσματα.

Κατά τήν παραμονήν του εἰς τήν Σκυροπούλαν, τοῦ ἐζητήθη παρά τοῦ Ἱεροθέου νά συγγράψῃ βιβλίον συμβουλευτικόν διά τούς Ἀρχιερεῖς. Ὁ Ἅγιος ἀπό ταπείνωσιν δέν ἐδέχετο νά συμβουλευῇ Ἀρχιερεῖς, ἀλλά δι' ἀγάπην τοῦ ἐξαδέλφου του συνέγραψεν ὄλον ἀπό μνήμης χωρίς τινός βοηθήματος τό γνωστόν «*Συμβουλευτικόν Ἐγχειρίδιον*», τό ὁποῖον ταπεινούμενος ὠνόμασεν «*ὑπομνηστικόν*» καί ἐχαρακτήρισεν ὡς «*ῥυπῶδες*» ἀπόστημα πολλῆς πιέσεως καί βίας.

Ἡ ἀσκητική του ζωή εἰς τήν ἔρημον νῆσον ἐνόησεν τούς δαίμονας, οἱ ὁποῖοι πολλάκις τόν ἐνοχλοῦσαν καί τόν ἐκφόβιζαν ἵνα ἀναχωρήσῃ ἀπό ἐκεῖ. Προεκάλουν δέ ἐκωφαντικούς κρότους ἕξωθεν τῆς ἀσκητικῆς καλύβης του, ὅπως συνήθως κάμνουν οἱ μισόκαλοι κατά τῶν Ἀγίων ἀσκητῶν οἱ ὁποῖοι ἔχουν προκόψει εἰς τήν ἀρετήν καί παλεύουν μετ' αὐτῶν στήθος μέ στήθος.

Εἰς τήν νῆσον Σκυροπούλαν ἀσκήτευσεν ἐπί ἓν ἔτος καί κατόπιν, τό 1783, ἐπέστρεψεν εἰς τό Ἅγιον Ὄρος καί ἔμεινεν εἰς τήν καλύβην τοῦ Εὐθυμίου, ἣ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τήν περιοχήν Καψάλας, ὅπου γέροντας ἦτο ὁ Μοναχός Δαμασκηνός, ὁ Σταυρουλαῖς καί Κολλυβαῖς.

Ἀπό τόν γέροντα Δαμασκηνόν τόν Κολλυβᾶν ἔλαβε τό Μέγα Ἀγγελικόν Σχῆμα, γενόμενος Μεγαλόσχημος καί παραδελφός τοῦ Ἱερομονάχου Εὐθυμίου, ὅστις πρῶτος συνέγραψε τόν βίον του τό 1812-1813, τόν εὐρεθέντα κατὰ τήν δεκαετίαν τοῦ 1920.

Ἀργότερον ἠγόρασεν ἄλλην Κέλλαν εὐρισκομένην εἰς τό ὕψωμα τοῦ Κυριακοῦ Ναοῦ, τοῦ διασήμου ἀσκητοῦ Θεωνᾶ, ἐντός τῆς κυρίας Σκήτεως τῆς μονῆς Παντοκράτορος. Εἰς τήν νέαν αὐτοῦ Καλύβην ἐσυνάχθησαν πολλοί ἀδελφοί καί ἔμενον εἰς τάς ἐκεῖ καλύβας διά νά φωτίζονται καί νά κατηγῶνται ἀπό τάς πνευματικές νουθεσίας αὐτοῦ.

Τό 1784 τόν ἐπεσκέφθη ὁ Ἅγιος Μακάριος, ὁ ἀγαπητός του διδάσκαλος καί φίλος, ὅστις τόν προέτρεψε νά παραφράσῃ «*Τά Ἄπαντα Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου*», ἑνός τῶν μεγαλυτέρων Μυστικῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἅγιος Νικόδημος μετ' εὐχαριστήσεως ἐδέχθη νά ἐρμηνεύσῃ τό ἔργον αὐτό καί ὅταν τό ἐτελείωσε, τό ἐξέδωκεν ὁ φίλος του κολλυβᾶς, Ἱερομόναχος Διονύσιος ὁ Ζαγοραῖος τό ἔτος 1790.

Ἐξαιτίας τῆς ἀρετῆς καί τῆς μορφώσεώς του τόν ἐπεσκέπτοντο πάρα πολλοί Μοναχοί

καί λαϊκοί διά νά παρηγορηθοῦν ἀπό τάς θλίψεις των. Ἐξ ἀφορμῆς τῶν προστρεχόντων Χριστιανῶν, συνέγραψε τό μοναδικόν εἰς τό εἶδος του μέχρι καί σήμερον «*Ἐξομολογητάριον*», εἰς βοήθειαν καί τῶν ἐξομολόγων καί τῶν ἐξομολογουμένων. Τοῦτο ἐβελτίωσεν εἰς τήν συνέχειαν καί ἐπανεξέδωσεν τό 1774.

Μετά ἀπό αὐτό συνεκέντρωσεν ἐξήκοντα δύο Κανόνας πρὸς τήν Θεοτόκον, μελουρηθέντας ἀπό 22 Ἱερούς Ὑμνογράφους, εἰς ὅλους τοὺς ἤχους, δι' ὅλας τάς ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, καί συνέταξε τό γνωστόν «*Θεοτοκάριον*», τοῦ ὁποίου καθημερινῶς κάνει χρῆσιν ἡ Ἁγία Ἐκκλησία εἰς τάς Ἱεράς Μονάς ὅλας τάς ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος κατὰ τό τέλος τοῦ Ἑσπερινοῦ.

Ἐπίσης καθόσον εὐρίσκετο εἰς τήν Καλύβην αὐτήν, συνεπλήρωσε καί τροποποίησε πρὸς τό Ὀρθοδοξώτερον δύο πνευματικά, ἐπικοδομητικά καί διδακτικά βιβλία, τόν «*Ἀόρατον Πόλεμον*» καί τά «*Πνευματικά Γυμνάσματα*», τά ὁποῖα εἶχον κυκλοφορήσει παλαιότερον εἰς ξένας ἐκδόσεις καί τά εἶχε φέρεи ἀπό τήν Νάξον.

Ἄλλά εἶναι «*Ἀδύνατον τόν ἀρετῆς ἐπιμελούμενον μή πολλούς ἔχειν ἐχθρούς*».

Τό Ἐρημοκάλυβον τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου εἰς τήν περιοχήν «Ραχώνι τοῦ Θεωνᾶ» τῆς Καψάλας τοῦ Ἁγίου Ὀρους, εἶναι ἓνα ἀπό τά κελτία εἰς τά ὁποῖα ἔζησε καί συνέγραψεν ὁ Ἅγιος Νικόδημος.

Κατά τήν περίοδον αὐτήν ξέσπασε πόλεμος ἐναντίον τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου μέ ὕβρεις καί συκοφαντικές δυσφημίσεις, ἐξ ἀφορμῆς ὀρισμένων συγγραφῶν του καί ἐκ τοῦ ὅτι ἀνῆκε εἰς τούς «Κολλυβάδες», οἱ ὁποῖοι ὑπεστήριζαν ὅτι τά Μνημόσυνα τῶν κεκοιμημένων τελοῦνται μόνον τό Σάββατον καί ὄχι τήν Κυριακήν.

Ἐκτός αὐτοῦ κατηγορήθη καί περί ἐνός βιβλίου, τοῦ «Περί Συνεχοῦς Θείας Μεταλήψεως». Δι' αὐτό τό βιβλίον ἔχουν γραφῆ πολλά. Ἡ μέχρι σήμερον ἔρευνα ἀποδίδει τό βιβλίον αὐτό εἰς κάποιον Ἱεροδιάκονον Νεόφυτον

Καυσοκαλυβίτην, ἐκ Πατρῶν τῆς Πελοποννήσου, τόν ἐξ Ἰουδαίων γενόμενον Χριστιανόν, ὁ ὁποῖος τό συνέγραψεν τό 1772 καί τό κυκλοφόρησεν ὡς χειρόγραφον χωρίς ὑπογραφήν. Τοῦτο ἐτυπώθη διά πρώτην φοράν τό 1777 **ΑΝΩΝΥΜΩΣ**.

Ἀντίγραφον αὐτοῦ τροποποίησεν ὁ Ἅγιος Μακάριος καί τό ἔδωκεν εἰς τόν Ἅγιον Νικόδημον. Ἐκεῖνος, ὅπως λέγεται, τό διώρθωσεν γραμματικῶς. Κατόπιν τό ἔλαβεν πάλιν ὁ Ἅγιος Μακάριος πρὸς δημοσίευσιν εἰς Βενετίαν, μαζί μέ τήν «**Φιλοκαλίαν**» καί τόν «**Εὐεργετινόν**». Αὐτά μέν τά δύο ἐτυπώθησαν ἐπωνύμως τό 1782, τό δέ «**Περί Συνεχοῦς Θείας Μεταλήψεως**» ἐτυπώθη τό 1783 διά δευτέραν φοράν καί πάλιν **ΑΝΩΝΥΜΩΣ**.

Τό βιβλίον αὐτό προεκάλεσεν ἀντιδράσεις εἰς τό Ἅγιον Ὄρος, ἐπειδή πολλοί τῶν Μοναχῶν ἐπίστευον ἐξ αὐτοῦ ὅτι δύνανται νά κοινωνοῦν καθημερινῶς χωρίς νά νηστεύουν προηγουμένως.

Τοῦ θέματος ἐπελήφθη ἡ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἡ ὁποία ἐξέδωκε τό 1785 καταδικαστικὴν Ἀπόφασιν κατὰ τοῦ βιβλίου καί κατὰ τῶν **ΑΝΩΝΥΜΩΝ** συγγραφέων του. Εἰς τήν Σύνοδον αὐτήν προήδρευσεν

ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γαβριήλ, καί μετεῖχον ἐπίσης ὁ Ἱεροσολύμων Ἀβράμιος, δύο πρώην Πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως καί δώδεκα Ἀρχιερεῖς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Περισσότερα περὶ τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ἀναφέρονται εἰς εἰδικήν σημείωσιν εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος Ἡμερολογίου καί τῆς Βιογραφίας τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου, εἰς τὸ Παράρτημα περὶ τοῦ Συγγραφικοῦ του ἔργου.

Περὶ τοῦ θέματος τῶν Μνημοσύνων καί περὶ τῆς συνεχοῦς Θείας Μεταλήψεως ὑπῆρξεν σοβαρόν πρόβλημα τὸ ὁποῖον διήρκησε ἐπὶ πεντηκονταετίαν. Ὅριστικόν τέλος ἔλαβεν μὲ δύο Ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ 1807 καί τὸ 1819, ἐπὶ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' τοῦ μαρτυρήσαντος τὴν 10ην Ἀπριλίου 1821.

Περὶ τῶν Μνημοσύνων καί τῆς Θείας Μεταλήψεως ἐλέχθησαν πολλαὶ κατηγορίαι κατὰ τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου, ὅπως: ὅτι ἔχει εἰς τὸν σκουῖφον του Ἄγιον Ἄρτον διὰ νά κοινωνῇ ὅποτε θέλει, ἢ ὅτι δέν πιστεύει ὅτι εὐρίσκεται εἰς κάθε τεμάχιον τοῦ Ἁγίου Ἄρτου ὁλος ὁ Χριστός. Περὶ αὐτῶν ἀπολογεῖται εἰς τὴν «Ὁμολογίαν Πίστεως», τὴν ὁποίαν συνέγραψε τὸ 1805 καί συνεπλήρωσε μετὰ τὸ 1807, καί ἡ

*Τό Κελλίον τῶν Σκουρταίων
εἰς τὰς Καρυάς ὅπου ἐκοιμή-
θη ὁ Ἅγιος τό 1809 καί ὁ ἐπ'
ὀνόματί του οἰκοδομηθεῖς
Ναός. Εἰς τήν ἔνδետον τό
τέμπλον τοῦ Ναοῦ.*

ὅποια ἐξεδόθη μετὰ τὴν κοίμησίν του τὸ 1819.

Ἐπανερχόμενοι εἰς τὴν συγγραφικὴν δραστηριότητα τοῦ Ἁγίου, ἐνόσον εὐρίσκετο ἐκεῖ εἰς τὴν ἔρημον τῆς Καψάλας, κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἀθανασίου τοῦ Παρίου καὶ τοῦ μητροπολίτου Ἡλιουπόλεως Λεοντίου, συγκεκέντρωσεν ἀπὸ διαφόρους βιβλιοθήκας τῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὅρους καὶ ἐκτός αὐτοῦ, τὰ χειρόγραφα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καὶ συνέταξεν αὐτοῦ τὰ «Ἄπαντα». Τὰ ἐτακτοποίησεν μέ Διορθώσεις, Προοίμιον, Εἰσαγωγάς, Παρατηρήσεις καὶ Σημειώσεις καὶ τὰ ἔστειλεν εἰς τὴν Βιέννην τῆς Αὐστρίας, εἰς τὸ Τυπογραφεῖον τῶν Ἀδελφῶν Μαρκίδων Πούλιου πρὸς ἐκτύπωσιν.

Ἐπειδὴ ὅμως τὸ συγκεκριμένο Τυπογραφεῖον ἐκεῖνο μεταξὺ ἄλλων ἐτύπωνε καὶ ἐπαναστατικά ἔντυπα καὶ προκηρύξεις τοῦ Ρήγα Φερραίου καὶ ἄλλων, αἱ Αὐστριακαὶ Ἀρχαὶ εἰς ἔφοδὸν τῶν κατέσχον ὅλα τὰ πρὸς ἐκτύπωσιν κείμενα, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Ἐκτοτε διεδόθη ὅτι ἀπωλέσθησαν αὐτὰ τὰ συγγράμματα, πράγμα τὸ ὅποῖον ἐστενοχώρησε βαθέως τὸν Ἅγιον Νικόδημον, ὅστις εἶχε κοπιάσει πάρα πολὺ διὰ τὴν συλλογὴν τῶν, τὴν

συγγραφήν προλόγων καί εισαγωγῶν, καί τήν ἐν γένει ἐκδοτικήν ἐπιμέλειαν.

Ἀπό τάς ἀρχάς ὁμως τοῦ 20οῦ αἰῶνος ὑπάρχει ἡ εἶδησις ὅτι τά ἔργα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τελικῶς δέν κατεστράφησαν ὑπό τῶν Αὐστριακῶν, ἀλλά διεσώθησαν. Ἐν τούτοις δέν δίδονται εἰς τούς Ἑλληνας πρὸς ἐκτύπωσιν. Ἐλπίζομεν ὅτι διὰ πρεσβειῶν τῶν Ἁγίων Γρηγορίου καί Νικοδήμου, ὁ Θεός θά οἰκονομήσῃ νά ἐκδοθῇ αὐτή ἡ ἀπωλεσθεῖσα συλλογή.

Τό 1788, εἰς ἡλικίαν 39 ἐτῶν κατώκησεν εἰς τήν Καλύβην τοῦ Γέρο-Λουκᾶ, ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τήν περιοχὴν τῆς Μονῆς Παντοκράτορος. Ἐκεῖ συνέταξεν ἓνα ἐκ τῶν Μεγάλων ἔργων του, τό «**Πηδάλιον**», τό ὁποῖον περιέχει ὅλους τούς Ἱερούς Κανόνας τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, τῶν Οἰκουμενικῶν καί Τοπικῶν Συνόδων καί πολλῶν ἄλλων Ἁγίων Πατέρων. Δι' αὐτοῦ τοῦ ἔργου ἐχαρακτηρίσθη καί ΚΑΝΟΝΟΛΟΓΟΣ. Τό «**Πηδάλιον**» ἀπεστάλη εἰς τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον πρὸς ἐξέτασιν. Ὁ Πατριάρχης Νεόφυτος Ζ' τό ἀνέθεσεν εἰς Συνοδικήν Ἐπιτροπήν ἡ ὁποία τό ἐμελέτησεν. Κατόπιν ἀπεστάλη εἰς τόν Ἀθανάσιον τόν Πάριον καί εἰς τόν Ἅγιον Μακάριον τόν Νοταρᾶν πρὸς μελέτην.

Μετά ἀπό αὐτό ἐνεκρίθη ὑπό τοῦ Πατριαρχείου καί ἀφοῦ συνελέγησαν ἱκανά χρήματα ἀπεστάλη εἰς τήν Δειψίαν τῆς Γερμανίας πρὸς ἐκτύπωσιν.

Κατά τήν ἐκτύπωσιν ὁμως, κάποιος Ἀρχιμανδρίτης Θεοδώρητος, ὅστις ἐπιμελεῖτο τῆς ἐκδόσεως, προσέθεσεν εἰς ὀρισμένας σελίδας κείμενα ἀντίθετα μέ τά ἀρχικά χειρόγραφα τοῦ Ἁγίου. Ὁ Ἅγιος ἐστενοχωρήθη πάρα πολύ διότι ὁ Θεοδώρητος τό ἔκανε χωρίς τήν γνώμην του καί πικραμένος ὁ Ἅγιος ἔλεγεν, «*Καλύτερον νά μέ ἔκοπτον μέ ἓνα μαχαίρι εἰς τήν καρδίαν μου, παρά αὐτό τό ὁποῖον ἔπαθον*». Τό Πατριαρχεῖον, εἰς τόν Πρόλογον τοῦ «*Πηδαλίου*», ἀναφέρει τά σημεῖα καί τās σελίδας ὅπου ἔγιναν αἱ 18 προσοδηκαί διά νά προσέχουν οἱ Χριστιανοί.

Τό διάστημα αὐτό ὁ βίος τοῦ Ἁγίου ὑπῆρξεν ἀσκητικώτατος. Τό φαγητό του ἦτο ὀρύζιον νερόβραστον ἢ ὕδωρ μετ' ἄρτου. Εἰς τās Ἑορτάς, ὅτε ἤρχοντο οἱ Πατέρες νά συμφάγουν καί τόν ἐρωτοῦσαν διά κάποιον θέμα, ἔλησμόνει τήν πεῖνα καί τούς ὠμίλει συνεχῶς ὥσπου ὁ Γέροντάς του ὁ Δαμασκηνός τόν ἐπρόσταζε νά σιωπᾷ διά νά φάγη.

Ἡ περιβολή του ἦτο καί αὐτή ἀσκητική,

ἀτιμέλητος καί τετριμμένη. Τσαρούχια ἀπό χοιρόδερμα ἐφόρει εἰς τούς πόδας του καί ράκη (κουρέλια) ἐκάλυπτον τό ἀδύνατον σῶμα του.

Ἀναφέρεται περὶ τῆς ἐνδυμασίας του τό ἀκόλουθον περιστατικόν. Κάποτε ἦλθε εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ἰβήρων κάποιος ἐπίσκοπος καί ἀπέστειλεν ἕνα μοναχόν νά καλέσῃ τόν ὄσιον Νικόδημον διὰ νά γνωρίσῃ τόν διάσημον διδάσκαλον. Ὁ γέροντάς του τοῦ ἐπέτρεψε νά μεταβῆ εἰς τόν ἐπίσκοπον. Ὁ ἐπίσκοπος, ἀπορροφημένος εἰς τὴν μελέτην βιβλίου τινός, εἰδὼν τόν ρακένδυτον Νικόδημον νά εἰσέρχεται εἰς τὴν αἴθουσαν μέ τά τσαρούχια καί τά κουρέλια του, ὑπέθεσεν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἄλλου ἐρημίτου καί δέν τοῦ ἔδωκε προσοχήν. Ὁ Ἅγιος παρρέμεινε σιωπῶν ἀρκετὴν ὥραν καί ἀφοῦ δέν τοῦ ὠμίλησεν ὁ ἐπίσκοπος ἀνεχώρησεν χωρὶς νά δώσῃ σύστασιν περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του.

Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγον ὁ ἐπίσκοπος ἠρώτησε τόν μοναχόν πότε θά ἔλθῃ ὁ Νικόδημος καί ὁ μοναχός εἶπε: «Πανιερώτατε, αὐτός ὁ μοναχός ὁ ὁποῖος εἶχεν ἔλθει ἐδῶ, αὐτός ἦτο ὁ Νικόδημος». Καί ὁ ἐπίσκοπος τοῦ εἶπε: «Αὐτός ἦτο; Φώναξέ τον πάλιν νά ἔλθῃ». Ὁ μοναχός ἔσπενσε καί τόν ἐκάλεσε πάλιν, ἀλλά ὁ γέροντας τοῦ

Ἄγιου δέν ἐπέτρεψε νά ἐπανέλθῃ ὁ Νικόδημος, ἐφόσον ὁ ἐπίσκοπος δέν ἐξετίμησε τήν ἀσκητικήν ἐνδυμασίαν τοῦ ὑποτακτικοῦ του, καί τόν ὑποτίμησεν θεωρών ἀναλόγους καί τάς γνώσεις του.

Ἰδιόχειρος ἐπιστολή τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου ἀποσταλείσα τήν 15 Ἀπριλίου 1807 πρὸς τόν Οἰκουμ. Πατριάρχην Κων/πόλεως Ἅγιον Γρηγόριον Ε΄.

Ὡς ἄλλος καυσοκαλυβίτης καί ἀκτήμων ὁ Ἅγιος ἄφησε τήν καλύβην του καί ἐπῆγεν εἰς τήν καλύβην τοῦ Ἁγίου Βασιλείου πλησίον τοῦ παραδελφοῦ του Ἱερομονάχου Εὐθυμίου.

Εὗρισκε παρηγορίαν καί ἡσυχίαν καί ἄσκησιν καί συγγραφὴν εἰς τούς ἀδελφούς Κολλυβάδες. Εἰς τήν καλύβην αὐτήν συνέγραψε πολλά καί σπουδαῖα βιβλία ὅπως: *Τὴν Χρηστοθήθειαν τῶν Χριστιανῶν*, ἡθικοπλαστικόν σύγγραμμα καί ἀπαραίτητον ἐντρύφημα διὰ πάντα Χριστιανόν, *Τό Ἐξομολογητάριον*, εἰς δευτέραν ἔκδοσιν διορθωμένην καί βελτιωμένην, *Τὴν Ἑρμηνείαν τῶν Ἐπιστολῶν τῆς Καινῆς Διαθήκης*, *Τὴν Ἑρμηνείαν τοῦ Ψαλτῆρος*, τοῦ Εὐθυμίου Ζυγαβηνοῦ, *Τόν Κῆπον Χαρίτων*, ὅπου ἐρμηνεύει τὰς ἑννέα ὠδὰς, *Τὴν Βίβλον Ἰωάννου καί Βαρσανουφίου*, *Τό Νέον Ἐκλόγιον*, ἥτοι βίους περίπου 50 νεωτέρων Ἁγίων, *τό Νέον Μαρτυρολόγιον*, ἥτοι τούς νεομάρτυρας ἐπὶ Τουρκοκρατίας, *Τό Ἀπάνδισμα τῶν Προφήτανακτοδανῆτικῶν Ψαλμῶν*, καί διώρθωσε τὰ *Ἐγκώμια τοῦ Ἐπιταφίου*, *τό Εὐχολόγιον*, καί ἄλλα.

Ἀβιάστως δύναται νά χαρακτηρισθῇ ἕνας μέγας Συγγραφέας, Διαφωτιστής τοῦ λαοῦ μας καί Σχολιαστής τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας.

Ὁ Ἅγιος εἶχε βιώσει τό τοῦ Χριστοῦ: *«οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνον ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπί παντί ῥήματι ἐκπορευομένῳ ἐκ στόματος Θεοῦ»* (Ματθ. Δ' 4).

Δι' αὐτό, γνωρίζοντας ὅτι ἀνάγκη ἔχει ὁ ἄνθρωπος νά θρέψῃ ὄχι μόνον τό σῶμα του ἀλλά κυρίως τή ψυχήν του, ἀφιέρωσε τή ζωήν του διά τήν ἀναμόρφωσιν τῶν σκλαβωμένων ἀδελφῶν του, τοῦ Ἑθνους ἡμῶν, καί πιστεύομεν ὅτι συνέβαλεν ἰκανῶς εἰς τό νά ξεδιψάσῃ τήν διψασμένην ψυχήν τῶν σκλαβωμένων Ἑλλήνων.

Ἐγραφεν ὁ Ἅγιος: *«Φυλαχθεῖτε, δι' ἀγάπην Θεοῦ καί διά τήν Σωτηρίαν τῶν ψυχῶν σας, νά μήν σᾶς κλέψουν τόν Θησαυρόν τῆς Ἁγίας σας Πίστεως, τῆς ὁποίας ὄλος ὁ κόσμος μέ ὄλας του τάς δόξας καί ἀναπαύσεις καί τά βασίλεια δέν εἶναι ἀντάξιος . . . Μήν σᾶς φοβίζουν, ἀδελφοί, τά ἄγρια πρόσωπα τῶν Τυράννων, οὔτε τό πλῆθος αὐτῶν, οὔτε οἱ φωνές τους, οὔτε οἱ φοβερισμοί τους».*

Προσηύχετο ὁ Ἅγιος εἰς τόν Θεόν νά σωθοῦν οἱ Ἕλληνες ἀδελφοί ἀπό τόν *«ἐναγῆ καί ψυχώλεθρον Μωαμεθανισμόν»* καί παρεκάλει τούς Ἁγίους Νεομάρτυρας νά πρεσβεύουν εἰς τόν Κύριον νά ἐλευθερώσῃ τό δοῦλον Γένος καί νά τοῦ χαρίσῃ τήν ἐλευθερίαν διότι ὅπως

ἔλεγεν, «ἐλιγαστέψαμε καί ἐσμικρύνθημεν παρά πάντα τά ἔθνη, κάτω ἀπό αὐτήν τήν πολυχρόνιον Τουρκικήν Σκλαβίαν».

Δεικνύει ἐδῶ ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὅτι τό Ἑλληνικόν Γένος ἔπαθεν ὅ,τι συνέβαινε καί εἰς τόν Ἰσραηλιτικόν λαόν πρό Χριστοῦ, ὅταν ἀπιστοῦσε καί δέν ἐλάτρευε τόν Ἀληθινόν Θεόν, ἀλλά προσεκύνει, ἐλάτρευε καί ἐδυσίαζε εἰς τά Εἴδωλα. Τότε παρεχώρει ὁ Θεός καί ἠχμαλωτίζετο ὑπό τῶν ἐχθρῶν του, Βαβυλωνίων, Χαλδαίων καί λοιπῶν.

Οὕτω λοιπόν καί ὅταν τό 1439 ὑπεγράφη ὁ αἰσχιστος ὄρος ἐνώσεως καί ὑποταγῆς εἰς τούς Ἀντιχρίστους Παπικούς, δι' οὗ συνετελέσθη ἐσχάτη προδοσία τῆς Ὁρθοδοξίας, παρεχώρησεν ὁ Θεός καί ἐσκλαβώθημεν εἰς τούς βαρβάρους Ὀθωμανούς καί ἀπολιτίστους Τούρκους, ἐπί 400 ἔτη.

Παρόμοια ἐπίσης ἐπάδαμε τό 1922, ὅταν ὑπεγράφη ἡ Ἀντίχριστος Οἰκουμενιστική καί Αἰρετική Ἐγκύκλιος τοῦ 1920 ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, διά τῆς ὁποίας ἀνεγνωρί-

Παραπλεύρως, τό Ἐξομολογητάριον τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου. Συνετάγη διά πρώτην φοράν τό 1784 καί διά δευτέραν τό 1794, ὅποτε καί ἐξεδόθη ἐν Βενετία.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΨΥΧΩΦΕΛΕΣΤΑΤΟΝ
ΔΙΗΡΗΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΤΡΙΑ ΜΕΡΗ.

Ω Ν

ΤΟ ΜΕΝ ΠΡΩΤΟΝ ΠΕΡΙΕΧΕΙ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΝ ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗΝ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ, ΠΩΣ ΝΑ
ΕΞΟΜΟΛΟΓΗ ΜΕ ΚΑΡΠΟΝ.

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ
ΤΟΥ ΝΗΣΤΕΥΤΟΥ ΑΚΡΙΒΩΣ ΕΞΗΓΗΜΕΝΟΥΣ,
ΜΕΤΑ ΚΑΙ ΤΙΝΩΝ ΑΛΛΩΝ ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ.

ΤΟ ΔΕ ΤΡΙΤΟΝ.

ΣΥΜΒΟΥΛΗΝ ΓΛΑΦΤΡΑΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΝ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΕΤΑΝΟΟΥΝΤΑ, ΠΩΣ ΝΑ
ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΤΑΙ ΚΑΘΩΣ ΠΡΕΠΕΙ.

ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ ΣΥΝΕΡΑΝΙΣΘΕΝ
ΚΑΙ ΕΙΣ ΑΡΙΣΤΗΝ ΤΑΞΙΝ ΤΑΧΘΕΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ

ΕΝ ΜΟΝΑΧΟΙΣ ΚΥΡΙΟΥ

ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

ΚΑΙ ΝΥΝ

ΠΡΩΤΟΝ ΤΥΠΟΙΣ ΕΚΔΟΘΕΝ, ΕΙΣ ΚΟΙΝΗΝ
ΤΩΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΝΤΩΝ ΩΦΕΛΕΙΑΝ.

***   ***
***   ***

π ς ς ς. ΕΝΕΤΙΗΣΙ. 1794.

Παρά Νικολάου Γλυκεῖ πρὸς τὴν Γραμματείαν.
Con Licenza de' Superiori.

σθησαν αἱ Ἀντίχριστοι Αἱρέσεις Παπισμοῦ καί Προτεσταντισμοῦ ὡς Ἐκκλησίαι Χριστοῦ, σύσσωμοι καί συγκληρονόμοι τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἀπωλέσαμε τότε, τό 1922, καί τήν Μικράν Ἀσίαν.

Κατά τήν ἐποχήν ἐκείνην εἶχεν ἐκδιωχθῆ ἔκ τοῦ θρόνου του ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ὁ Γρηγόριος ὁ Ε΄, ὁ γενάρχης καί πρωτομάρτυς τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀγῶνος ὑπέρ τῆς Ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων, καί ἔμενεν ἀσκητεύων εἰς τήν πλησίον τῆς Καψάλας εὐρισκομένην Ἱεράν Μονήν τῶν Ἰβήρων.

Ἐκεῖ ἐγνωρίσθησαν ὁ Ἅγιος Νικόδημος καί ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ε΄, καί συνῆψαν πνευματικάς σχέσεις μεταξύ των.

Κατά τόν καιρόν ἐκεῖνον, ἐξ αἰτίας τῶν βιαιῶν ἐξισλαμισμῶν, ὀρισμένοι Χριστιανοί ἐγένοντο ἐξωμόται καί ἐπεσκέπτοντο τόν Πατριάρχην Γρηγόριον εἰς τό Ἅγιον Ὄρος διά νά ἐξομολογηθοῦν μετανοῦντες, διότι ἐξ ἀνάγκης εἶχον προσχωρήσει εἰς τόν Μωαμεθανισμόν ἀρνηθέντες τήν Ὁρθόδοξον Χριστιανικήν Πίστιν καί τήν Πατρίδα των. Ὁ Πατριάρχης, ἀφοῦ τούς ἐξομολογοῦσε καί τούς ἐκατηχοῦσε, τούς ἔστειλε καί εἰς τόν Ἅγιον Νικόδημον πρὸς μεγαλύτερον στηριγμόν καί νουθεσίαν.

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος κατήχησεν καί τόν κατόπιν Μάρτυρα, Ἅγιον Κωνσταντῖνον τόν Ὑδραῖον καί τόν ἐνεψύχωσεν εἰς τήν ἀπόφασίν του ὥστε θαρραλέως νά βαδίσῃ πρὸς τό Μαρτύριόν του. Αὐτοῦ τόν βίον συνέγραψεν ὁ ἴδιος καί συνέταξε καί τήν Ἀκολουθίαν.

Πράγματι ὑπῆρξε θαυμασία ἢ συνεργασία τῶν δύο Ἁγίων ἀνδρῶν, οἱ ὅποιοι ὀραματίζοντο καί ἀπό κοινοῦ ἠργάζοντο διὰ τήν πνευματικήν καί σωματικήν ἐλευθερίαν τοῦ Γένους ἡμῶν.

Ἐκτός τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων Χριστιανῶν ἐπεσκέπτοντο τόν Ὅσιον Νικόδημον ἀκόμη καί ἑτερόδοξοι Παπικοί, οἱ ὅποιοι ἀκούγοντες τήν φήμην τοῦ Ἁγίου, ἤρχοντο, κατηχοῦντο ὑπ' αὐτοῦ, καί χάρις εἰς τήν δύναμιν τῶν λόγων καί τῶν ἐπιχειρημάτων του ἐγένοντο Ὁρθόδοξοι. Ὅλα τά ἀνωτέρω συνέβησαν κατὰ τήν περίοδον 1800-1804.

Ἡ ζωὴ τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου ὅμως ἦτο ἓνας διαρκῆς ἀγὼν κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του, τοῦ κόσμου καί τοῦ Διαβόλου, τῶν τριῶν αὐτῶν ἐχθρῶν μας. Ὁ ἀσκητικὸς ἀγὼν αὐτός ἀπεδυναμώσεν τό σῶμα του καί τό κατέστησεν ἀσθενικόν, διὰ νά εἶναι ψυχικῶς ἰσχυρός καί δυνατός ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: *«Ὅταν γάρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι»* (Β' Κορ. ΙΒ' 10). Οἱ ἀσκητικοὶ ἀγῶνες ἀσιτίας

ὁμως τὸν ἀποδυνάμωσαν καὶ εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 57 ἐτῶν κατέκαμψαν τὸ σῶμα του καὶ τὴν πολυτίμον διὰ τὸν ἴδιον καὶ τοὺς Χριστιανούς ὑγείαν του. Τοῦτο τὸν ὑποχρέωσε νὰ μεταβῇ εἰς τὸ πλησίον τῶν Καρυῶν Λαυρεωτικόν Κελλίον τῶν Σκουρταίων οἱ ὁποῖοι προθύμως τοῦ παρεῖχον κάθε ἐξυπηρέτησιν.

Ἐκεῖ παρ' ὅλας τὰ ἀσθενείας του διώρθωσε τὸν *Συναξαριστὴν τῶν 12 Μηνῶν* μέ ἀξιοθαύμαστον ὑπομονήν καὶ ἐπιμέλειαν. Δύο ὀλοκλήρα ἔτη ἠργάσθη, 1805-1807, καίτοι ἀσθενήσ, πρὸς τελειοποίησιν τοῦ ὀγκώδους αὐτοῦ ἔργου τριῶν τόμων. Τοὺς βίους ὅλους συνεκέντρωσεν ἀπὸ διάφορα χειρόγραφα τῆς Μονῆς Παντοκράτορος καὶ ἀλλαχοῦ καὶ τοὺς διήρῃσεν εἰς τρεῖς τόμους διὰ νὰ εἶναι εὐχρηστοί.

Μετά τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Καψάλαν, ὅπου κάποιος μοναχὸς τοῦ παρεῖχεν ἐξυπηρέτησιν. Ἐκεῖ συνέχισεν τὸ συγγραφικόν του ἔργον καὶ συντάσσων τὸ Ἑορτοδρόμιον, δηλαδή ἐρμηνεῖαν εἰς ὅλα τὰ τροπάρια τῶν Κανόνων τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν Ἑορτῶν, πλουτοῦτον ἀνεκτίμητον καὶ ἀπόσταγμα τῶν γνώσεων καὶ τῶν ἐμπειριῶν του. Ἐν συνεχείᾳ συνέγραψε καὶ τὴν θεολογικοτάτην *Νέαν Κλίμακα*.

Ἀξίζει νά σημειωθῆ ὅτι ἕξ αἰτίας μιᾶς σειρᾶς κατηγοριῶν εἰς βᾶρος του, αἱ ὁποῖαι ἀφοροῦσαν κυρίως εἰς τήν Τέλεσιν τῶν Μνημοσύνων καί εἰς τήν Θεῖαν Μετάληψιν, καί εἰς ἀποκορύφωμα ἑνός ἔναντιον του πολέμου ὁ ὁποῖος διήρξησεν 22 ἔτη, ὁ Ἅγιος Νικόδημος ἠναγκάσθη τό 1807 νά ἀπολογηθῆ εἰς τήν Ἱεράν Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Καρναί, ἡ Πρωτεύουσα τοῦ Ἁγίου Ὄρους, εἰς τά δυτικά ὄρια τῶν ὁποίων εὑρίσκεται τό Κελλίον τῶν Σκουρταίων ὅπου ἐκοιμήθη ὁ Ἅγιος Νικόδημος.

Ἀφορμὴ εἰς τοῦτον ἐδόθη ἐκ τῆς κυκλοφορίας μιᾶς ἐπιστολῆς τοῦ Ἁγίου ἡ ὁποία ὑπεκλάπη καὶ παρεποιήθη. Τοῦτο συνέβη ὡς ἑξῆς.

Ὀλίγον πρὸ τοῦ 1807, πληροφορηθεῖς ὁ Ἅγιος ὅτι ἐπρόκειτο νὰ δημοσιευθῇ ὑπὸ ἀντιζήλων του πόνημα ἐναντίον του, ἀπέστειλεν ἐμπιστευτικῶς ἐπιστολὴν πρὸς γνωστόν του πρόσωπον διὰ νὰ μεσολαβήσῃ ὥστε νὰ ἀποτραπῇ τοῦτο. Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ ὅμως περιῆλθεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀντιπάλων του οἱ ὁποῖοι τὴν ἐνόθευσαν, παραποιοῦντες τὰς θέσεις της καὶ τὸ νόημά της, καὶ ἐν συνεχείᾳ τὴν κυκλοφόρησαν.

Αὐτὸ δημιούργησεν ἔντονον κριτικὴν καὶ τὸν ὑπεχρέωσε νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὅρους εἰς τὰς Καρυὰς διὰ νὰ δώσῃ ἐξηγήσεις. Ἡ Ἱερά Κοινότης, δεχθεῖσα τὰς ἐξηγήσεις τοῦ Ἁγίου, ἐξέδωκεν σχετικῶς Ἐγγραφον Ἀπόφασιν τὴν 13ην Ἀπριλίου 1807, διὰ τῆς ὁποίας καθιστᾶ ἄκυρον τὴν ἐν λόγῳ κυκλοφορήσασαν νοθευμένην Ἐπιστολὴν καὶ τὴν κηρύσσει ὡς μὴ οὔσαν. Εἰσέτι δὲ δηλώνει ὅτι ὁ κύρ-Νικόδημος εἶναι Ὁρθοδόξοτατος διότι πάντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ Συγγράμματα εἰς οὐδὲν ἀπάδουσιν τῆς Διδασκαλίας τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ Ἐγγραφον αὐτὸ τῆς Κοινότητος τὸ συμπεριέλαβεν ὁ Ἅγιος εἰς τὴν «Ὁμολογίαν Πί-

στεως», ἡ ὁποία πιθανῶς μὲν ἐσχεδιάσθη ἐνωρίτερον, τὸ 1805, ἐπεραιώθη δέ μετὰ τὴν Ἀπόφασιν τῆς Κοινότητος, τὸ 1807, καὶ ἐξεδόθη τὸ 1819 ἐν Βενετία, 10 ἔτη μετὰ τὴν κοίμησίν του, 14 Ἰουλίου 1809.

Ἀπορεῖ κανεὶς πῶς αἱ πολλαπλαῖ δοκιμασίαι τὰς ὁποίας ὑπέστην ὁ Ἅγιος δέν τὸν ἠμπόδισαν ἀπὸ τοῦ νὰ κατορθώσῃ ἓνα Τιτάνιον Συγγραφικόν Ἔργον.

Τὸ σῶμα του ὁμως δέν τὸν ἀκολουθεῖ εἰς τὰς ἀνατάσεις καὶ ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς του. Τὴν 23ην Ἀπριλίου 1809 ἀνῆλθεν εἰς τοὺς ἀγαπημένους του Σκουρταίους Κολλυβάδες διὰ νὰ συνεορτάσῃ τὴν μνήμην τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου.

Κατόπιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Καψάλαν, ἀλλὰ ἐπιδεινωθεῖσης τῆς ὑγείας του μετέβη εἰς τὸν παραδελφόν του Ἱερομόναχον Εὐθύμιον. Μεθ' οὗ πολὺ ἀνέκαμψεν εἰς τοὺς Σκουρταίους καὶ ὅταν συνῆλθεν ὀλίγον ἐτελείωσε τοὺς Ἀναβαθμούς τῆς *Νέας Κλίμακος* καὶ ἐδόξασε τὸν Θεόν λέγων: «*Πάρε με, Θεέ μου, ὅτι ἐβαρέθηκα τοῦτον τὸν κόσμον*».

Εἰς τὰς 5 Ἰουλίου 1809, μετὰ προσκυνηματικὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὴν Μονὴν Κουτλουμουσίου ἠσθάνθη ἐπιδείνωσιν τῆς ἀσθενείας του καὶ τὸν ἐπανεφέρον εἰς τὸ Κελλίον τῶν Σκουρταίων. Δύο ἰατροὶ οἱ ὁποῖοι τὸν ἐπεσκέ-

φθησαν διεπίστωσαν ὅτι πλησιάζει τό τέλος του.

Τό κελλάκι εἰς τό ὁποῖον ἐκοιμήθη ὁ Ἅγιος τήν 14ην Ἰουλίου 1809. Εὑρίσκεται εἰς τό Κελλάριον τῶν Σκουρταίων εἰς τάς Καρυάς τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Ἔχων πλήρη ἐπίγνωσιν τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς του ὁ Ἅγιος, ὅστις εἶναι ἡ σωτηρία τῆς πολυτίμου καί ἀθανάτου ψυχῆς, ὄχι μόνον δέν ἐστενοχωρεῖτο, ἀλλά καί μετά χαρᾶς ἀνέμενε τήν πρός Κύριον ἀναχώρησίν του. Ἐζήτησε νά ἀσπασθῇ τήν κάραν τοῦ Ἁγίου Μακαρίου καί τοῦ Γέροντος τοῦ Κελλίου, τοῦ Παρθενίου. Ἐλαβε συγχώρεσιν ἀπό ὅλους τούς ἀδελφούς. Τοῦ

ἔκαναν Εὐχέλαιον καὶ ἐκοινωνήσε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων.

Μετά ἀπό ὀλίγον, τόν ἠρώτησαν οἱ ἀδελφοί, «*Πῶς ἔχεις, διδάσκαλε;*» Αὐτός δέ ἀπεκρίθη: «*Τόν Χριστόν ἔβαλον μέσα μου καὶ ἡσυχάζω*». Ἀργότερον ἐκάλεσε τούς ἀδελφούς καὶ τούς εἶπε: «*Ὁ Ἅγιος Θεός νά σᾶς πληρώσῃ τόν κόπον τῆς ἀγάπης σας δι' ὅ,τι ἐκάματε εἰς ἐμέ τόν ἀμαρτωλόν. Συγχωρέστε με. Ἐγώ τώρα ἀποδνήσκω*».

Καθ' ὄλην τήν διάρκειαν, ἀπό τό ἑσπέρας τῆς 13ης Ἰουλίου ἕως τό πρωί τῆς ἐπομένης ἐψέλιξε τήν νοεράν προσευχήν: «*Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Υἱέ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με τόν ἀμαρτωλόν*».

Οὕτω διήλθεν ὄλην τήν νύκτα καὶ μέ τήν ἀνατολήν τοῦ ἡλίου τῆς 14ης Ἰουλίου 1809 παρέδωκεν τήν ἀγίαν αὐτοῦ ψυχήν εἰς χεῖρας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὅλην του τήν ἐπί γῆς ζωήν τήν ἀφιέρωσεν εἰς τόν Ζωοδότην Χριστόν. Εἰς τόν Χριστόν ἀνήκει καὶ μετά θάνατον.

Διό μετετέθη ἀπό τήν Στρατευομένην εἰς τήν Θριαμβεύουσαν Ἐκκλησίαν τῶν Πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς (Ἑβρ. ΙΒ' 22), ὡς γνήσιος συμπολίτης τῶν Ἀγγέλων, τῶν Προφητῶν καὶ τῶν Ὁσίων, καὶ τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ οἰκειός.

Ἄγιε τοῦ Θεοῦ Νικόδημε, πρέσβευε ὑπέρ ἡμῶν πρὸς Κύριον τόν ἐν Τριάδι Ἐνα Θεόν.

ΕΙΣ ΔΟΣΙΑΣ
ΠΑΤΡΟΣ ΤΙΟΥΤ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ
ΤΟΥ ΕΧΟΥ ΘΕΟΥ
Π Η Δ Α Λ Ι Ο Ν
ΤΗΣ ΝΟΜΗΣ ΝΗΣ, ΤΗΣ ΜΒΑΣ, ΑΓΙΑΣ, ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ, ΚΑΙ ΑΠΟ-
ΣΤΟΛΗΣ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΗΤΟΙ,
ΑΠΑΝΤΕΣ ΟΙ ΙΕΡΟΙ, ΚΑΙ ΘΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ, ΤΩΝ ΤΕ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ
ΠΑΝΕΥΦΗΜΩΝ ΑΙΧΕΛΟΦΑΩΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΟΙΚΟΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟ-
ΔΩΝ ΤΩΝ ΤΩΝΕΩΝ. ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΜΕΡΟΣ ΘΕΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ.
ΚΑΛΗΣΤΕ ΜΕΝ, ΚΑΠΩ ΑΙΧΜΕΣΤΙΑΣ. ΕΚΤΕΜΕΝΩΣ. ΔΙΑ ΟΕ
ΤΗΣ ΚΑΘ ΕΜΒΑΣ ΕΚΚΟΜΕΤΕΡΑΣ ΔΙΑΔΕΚΤΟΥ. ΕΠΟΥ ΚΑΤΑ-
ΑΠΟΥ ΤΩΝ ΑΙΧΜΕΣΤΕΡΩΝ ΕΠΩΜΕΤΕΡΩΝ ΚΑΡΑ
ΑΓΑΘΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ. ΚΑΙ ΜΕΛΩΣ
ΜΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ.

ΚΑΙ ΜΕΤ ΕΠΙΜΕΛΙΑΣ ΑΝΑΚΡΗΝΤΕΣ. ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΜΕΝΤΕΣ. ΨΑΦΩ ΤΟΥ
ΚΑΝΟΝΕΩΣ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΒΑΣ ΚΑΙ ΑΓΙΑΣ ΕΠΩΜΕΣ. ΚΑΡΑ ΤΟΥ ΕΠΩ-
ΜΕΣΤΑΤΟΥ. ΔΙΑΔΕΚΤΟΥ ΚΑΙ ΙΕΡΟΜΕΤΕΡΑΣ ΕΠΩΜΕΣ
ΕΠΩΜΕΣ ΑΠΩΜΕΣ.

ΝΥΝ ΙΕΡΩΤΩΝ ΤΥΠΩΣ ΕΚΔΟΜΕΝΤΕΣ ΑΔΕΙΑ ΜΕΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-
ΤΡΟΧΗ. ΚΑΙ ΕΠΩΜΕΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΕΩΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΜΕΝΙΚΟΥ ΚΑ-
ΤΑΡΑΧΟΥ. ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΕΠΩΜΕΣ ΔΕ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΙΑ ΤΟΥ ΕΠΩΜΕΣ ΕΣ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ
ΜΕΛΩΣΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΕΠΩΜΕΣ.

ΔΙΑ ΔΑΜΑΝΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΜΕΤΕΡΩΝ ΕΠΩΜΕΣ ΕΝ ΤΩ ΚΑΡΑ ΤΗΣ ΜΒΑΣ,
ΕΣ ΚΟΜΕΣ ΑΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΟΜΕΝΩΝ. ΕΠΩΜΕΣ ΑΝ
ΑΠΩΜΕΤΕΡΩΝ ΜΕΛΩΣ.

Εσ Αποδία εν Σεβουίω,
εσ εν Τεσσαρτώ εν Επώμω εν Αποδία
Αμ. 1802.

*Τό Πηδάλιον συνετάγη υπό τοῦ Ἁγίου
Νικοδήμου τό 1783 καί ἐξεδόθη τό 1802.*

ΤΟ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

Τό Συγγραφικόν Ἔργον τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου εἶναι ἐκτενέστατον καί ἀπαρτίζεται τόσον ἐξ ἀτομικῶν ἔργων ὅσον καί ἐξ ἔργων συνεργασίας μεθ' ἑτέρων λογίων τῆς ἐποχῆς του. Σύμφωνα μέ τούς ἱστορικούς καί ἐρευνητάς τῆς ζωῆς τοῦ Ἁγίου, ἐκ τῆς πέννας του ἀριθμοῦνται δεκάδες αὐτοτελῶν μελετῶν καί ὑμνογραφικῶν κανόνων. Τό σύνολον τῶν γνωστῶν κειμένων του ἀνέρχεται περίπου εἰς τά 120.

Ἐκτός αὐτῶν ἀσφαλῶς ὑπάρχουν καί τά ἀνέκδοτα καί τά ἄγνωστα ἔργα του. Μαρτυρεῖται λοιπόν ὁ Ἅγιος ὡς εὐφορος συγγραφική φυσιογνωμία.

Χωρίς τήν πλήρη καταγραφήν ἢ τήν χρονολογικήν παράθεσιν τῶν ἔργων του, ἀρκεῖ μία Θεματική Παρουσίασις τῶν κυριωτέρων ἐκ τῶν γνωστῶν του ἐργασιῶν διά νά ἔχη μίαν γενικήν εἰκόνα ὁ μή εἰδικός καί νά θαυμάσῃ ὁ ἀναγνώ-

στης τήν ἰδιοφυῆ προσφοράν τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου εἰς τήν Χριστιανικήν Γραμματείαν.

Καταχωροῦνται εἰς τήν συνέχειαν τά κυριώτερα ἔργα του ταξινομημένα κατὰ θέμα:

Α΄ ΚΑΝΟΝΙΚΑ

Πηδάλιον: Τό Πηδάλιον τῆς νοητῆς νηός, τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, περιέχει εἰς ἓνα Τόμον ὅλους τοὺς Ἱερούς Κανόνας τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, τῶν Οἰκουμενικῶν καί τῶν Τοπικῶν Συνόδων, καί πολλοὺς Κανόνας ἐπὶ μέρους Ἁγίων Πατέρων, τῇ συνοδίᾳ ἐρμηνευτικῶν σχολίων καί πλήθους διευκρινιστικῶν σημειώσεων.

Τό ὀγκῶδες αὐτό ἔργον συνετάγη εἰς τήν Καλύβην τοῦ Γέρο-Λουκά τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος τοῦ Ἁγίου Ὄρους τό 1783 καί φέρει τήν 4ην Δεκεμβρίου ὡς ἡμερομηνία συμπληρώσεως.

Κατά τήν διαδικασίαν τῆς ἐκτυπώσεως, κάποιος Ἱερομόναχος Θεοδώρητος προσέθεσεν ὅλως ἀνθαιρέτως ἀνορθοδόξους θέσεις εἰς τό κείμενον, πρᾶγμα τό ὁποῖον ἐλύπησε πάρα πολύ τόν Ἅγιον.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ Πηδαλίου ἔλαβε τήν πρός τοῦτο ἔγκρισιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου

Νεοφύτου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Ἱερᾶς Συνόδου τὸν Αὐγούστου τοῦ 1802.

Ἐξομολογητᾶριον: Περιέχει τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας οἱ ὅποιοι ἀφοροῦν εἰς τὸ Ἱερόν Μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως καὶ ἀποτελεῖ ἐγκόλιον βοήθημα διὰ τὸν Πνευματικὸν Ἐξομολόγον καὶ διὰ τὸν Ἐξομολογούμενον. Διαλαμβάνει ὅσα οὐσιώδη πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὁ Χριστιανός, κληρικός καὶ λαϊκός, περὶ ἁμαρτιῶν, περὶ μετανοίας καὶ περὶ τοῦ τρόπου Σωτηρίας.

Τὸ ἔργον αὐτὸ συνετάχθη δύο φορές. Τὸ πρῶτον συνετάγη ὅταν ὁ Ἅγιος εὐρίσκετο εἰς τὴν Σκήτην τοῦ Παντοκράτορος περὶ τὸ 1784. Ἀργότερον, περὶ τὸ 1794, ὅταν ὁ Ἅγιος εὐρίσκετο εἰς τὴν Καλύβην «Ἅγιος Βασίλειος», προέβη εἰς συμπληρωματικὰς ἐπεμβάσεις φέρων τὸ βιβλίον εἰς τὴν παροῦσαν μορφήν. Ἡ Δευτέρα αὐτῆ Βελτιωμένη Ἐκδοσις ἐξετυπώθη διὰ πρώτην φοράν εἰς Βενετίαν τὸ 1794.

Β' ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ

Ἑρμηνεία εἰς τοὺς Ψαλμούς: Μετάφρασις εἰς τὴν ἀπλουστέραν διάλεκτον καὶ ἐμπλουτισμός διὰ σχολίων καὶ σημειώσεων τῆς τοῦ Ὁσιωτάτου Μοναχοῦ καὶ φιλοσόφου Εὐθυμίου Ζυγαβινοῦ Ἑρμηνείας εἰς τοὺς 150 Ψαλμούς τοῦ Δαβίδ.

Ἀξιοσημείωτον τυγχάνει ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔργου αὐτοῦ εἰς τὸν «Ἅγιον Βασίλειον» Καψάλας τό 1797, ὁ Ἅγιος ἐδέχετο ἐπιθέσεις κρότων καὶ ἀτάκτων θορυβῶν ὑπὸ τῶν δαιμόνων ἔξωθεν τῆς Καλύβης του.

Ἡ Ἑρμηνεία ἐξεδόθη εἰς δύο τόμους ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως τὸν Μάρτιον τοῦ 1819, μερίμνη τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου.

Ἑρμηνεία εἰς τὰς 14 Ἐπιστολάς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (3 τόμοι μεγάλοι). Αἱ Ἀποστολικαί αὗται Ἐπιστολαί εἶχον ἐρμηνευθῆ τό πρῶτον ὑπὸ τοῦ μακαρίου Θεοφυλάκτου, Ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας, καὶ μετεγράφησαν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς κοινοτέραν διάλεκτον ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου, πλουτισθεῖσαι διὰ σημειώσεων. Τό ἔργον συνετελέσθη τό 1797 εἰς τὴν Καλύβην τοῦ «Ἁγίου Βασιλείου» Καψάλας.

Ἐξετυπώθη εἰς πρώτην ἔκδοσιν ἐν Βενετία τό 1819, τῇ συνδρομῇ τῶν Παναγιωτάτων Πατριαρχῶν Γρηγορίου καὶ Κυρίλλου καὶ τοῦ Ἐξοχωτάτου Κόμητος Ἰωάννου Καποδιστρίου.

Ἑρμηνεία εἰς τὰς 7 Καθολικὰς Ἐπιστολάς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Ἰακώβου, Πέτρου, Ἰωάννου καὶ Ἰούδα (1 τόμος). Ἐχει ὡς βάσιν τὰς ἐρμηνείας τῶν παλαιότερων ἐξηγητῶν, Μητρο-

Εἰς δόξαν Πατρῶν, Υἱοῦ, καὶ Ἁγίου Πνεύματος, τῷ ἰσχυρῷ Θεῷ.

Ε Ρ Μ Η Ν Ε Ι Α

Εἰς τὰς ἑπτὰ

ΚΑΘΟΛΙΚΑΣ Ἐπιστολάς

τῶν Ἀποστόλων καὶ Πανευφημῶν Ἀποστόλων

ΓΑΚΩΒΟΥ, ΠΕΤΡΟΥ, ΓΩΑΝΝΟΥ, ΚΑΙ ἸΟΥΔΑ.

Ἡ τριῖς

ὑπὸ τοῦ ἐν μοναχοῖς ἐλαχιστοῦ

ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ Ἀγιορείτου

ἕκ διαφόρων συνερμηθεύσεως

Προσφῶν καὶ ἀξίων τῶν Παραγωγῶν, Θεωπύτου καὶ Ἐμφιλατίου
Πατριάρχου, πρώτου Κυριωτισσοπόλεως, Κυρία Κυρία

Ν Ε Ο Φ Υ Τ Ο Υ

καὶ ἀναλαμβάνων τῆς αὐτοῦ παναγιότητος ἀτυτρωθείας

καὶ πρώτου τύπου ἐξεδόθη διὰ φιλετιμῶς δωρεῶν τῶν Παναγιωτῶν,
Ἐλληνογαμπῶν καὶ Θεωφιλῶν Μετροπολίτου, Ἁγίου, πρώτου μόνου,
Εὐρίπου, καὶ δὲ, Γουκνίου, Κυρία Κυρία

Γ Ε Ρ Ο Θ Ε Ο Υ

Ἐπεσφῆθη ἐν τῷ ἔτει, ᾧ ἡμεῖς ἐκαίμεν ἐν τῷ ἀπὸ τῶν ἁγίων ἑσπερίων, καὶ τῶν Τριῶν,
καὶ ἡμεῖς ἀπὸ Συγγρηγίας μελετηθέντων.

Εἰς ἐκείνῃ ἐτάκθη ἡ Ὀρθόδοξος ἀρίστη.

ΕΝΕΤΙΗΣΙΝ. 1806.

Τύπος Πάνου Θεοδοσίου τῷ ἀπὸ Γουκνίου.

CON SOVRANA APPROVAZIONE.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

κρη

Γ. ΜΥΣΤΙΚΟΥ · Δ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

Ἐρμηνεία εἰς τὰς 7 Καθολικὰς Ἐπιστολάς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Συνετάγη τὸ 1799 καὶ ἐξεδόθη διὰ πρῶτης φοράς τὸ 1806.

φάνους, Θεοφυλάκτου καὶ Οἰκουμενίου καὶ συνετάγη εἰς τόν «Ἅγιον Βασίλειον» τῆς Καψάλας τό 1799.

Ἐξεδόθη τό πρῶτον ἐν Βενετία τό 1806 ὑπό τοῦ ἑξαδέλφου τοῦ Ἁγίου, πρῶην μὲν Εὐρίπου τότε δέ Ἰωαννίνων Ἱεροθέου, κατόπιν ἀνταλλαγῆς σχετικῶν ἐπιστολῶν μεταξύ συγγραφέως καὶ ἐκδότου τό 1803.

Κῆπος Χαρίτων: Ἑρμηνεία τῶν Ἐννέα (9) Ὠδῶν τῆς Στιχολογίας, ἑπτὰ (7) τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ δύο (2) τῆς Καινῆς Διαθήκης. Μεταξὺ τῶν ἄλλων σημαντικῶν προβλημάτων ἀναφέρεται εἰς τὰ θέματα τῶν λογισμῶν καὶ τῶν αἰτίων αὐτῶν, τῆς νοερᾶς προσευχῆς, τῆς εὐρέσεως τοῦ Πάσχα καὶ τῶν κύκλων Ἥλιου καὶ Σελήνης. Συνεγράφη εἰς τὴν Καλύβην τοῦ «Ἁγίου Βασιλείου» Καψάλας περί τό 1798.

Ὁ δέ Γρηγόριος ὁ Ε΄ ἔγραψε σχετικὴν περὶ αὐτοῦ ἐπιστολὴν πρὸς τόν Ἅγιον τό 1803.

Ἡ ἐκδοσίς του ἐγένετο παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ τῷ ἑξ Ἰωαννίνων τό 1819.

Νέα Κλίμαξ: Ἑρμηνεία εἰς τούς 75 Ἀναβαθμούς τῆς Ὀκτωήχου ἢ Παρακλητικῆς, προερχομένη ἑξ ἐρατισμοῦ ἀπὸ διαφόρους Ἐκκλησιαστικούς συγγραφεῖς. Εἷς ἑξ αὐτῶν ἦτο καὶ ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος ὁ Ξανθόπουλος, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐπιχειρήσει καὶ ἐρμηνεύσει τούς ἀναβαθμούς

τῶν ὀκτώ ἡχῶν εἰς διάστημα ὀκτώ ἡμερῶν.

Τό ἔργον αὐτό συνετελέσθη εἰς τήν ἡγαπημένην τοῦ Ἁγίου καί ἡσυχαστικήν Καψάλαν περί τό 1806. Ἐξεδόθη δέ διά πρώτην φοράν τό ἔτος 1836, κατ' ἐντολήν τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου τοῦ Πελοποννησίου.

Ἑορτοδρόμιον: Ἐρμηνεία εἰς τούς Κανόνας τῶν Δεσποτικῶν καί Θεομητορικῶν Ἑορτῶν, τούς ὁποίους εἶχον συγγράψει οἱ Ἀσματογράφοι Ἅγιοι, Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός καί Κοσμᾶς ὁ Ποιητής, ἐπίσκοπος Μαΐουμᾶ, συνεργανισθεῖσα ἐκ διαφόρων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων καί πλουτισθεῖσα διά πολλῶν σημειώσεων, εἰς τήν ἀπλήν διάλεκτον συνταχθεῖσα.

Ἡ συγγραφή ἐγένετο τό 1806, ὅταν ὁ Ἅγιος ἦτο 57 ἐτῶν καί διέμενεν εἰς Καλύβην τῆς Καψάλας.

Ἐξεδόθη διά πρώτην φοράν ἐν Βενετία, εἰς ἓνα τόμον, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Νικολάου τοῦ Γλυκέως τό 1836.

Γ' ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ

Θεοτοκᾶριον: Ὁ Ἅγιος συνέλεξεν 62 Ἀσματικούς Κανόνας εἰς τήν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, τούς ὁποίους εἶχον συνθέσει 22 Θεσπέσιοι Μελωδοί. Οἱ Κανόνες αὐτοί ἀνήκουν καί εἰς τούς

ΕΟΡΤΟΔΡΟΜΙΟΝ

Η Τ Ο Ι

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΣΜΑΤΙΚΟΥΣ ΚΑΝΟΝΑΣ ΤΩΝ ΑΣΠΟΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΩΝ ΕΟΡΤΩΝ,

*Συγγραφεὺς ὁ ἱερεὺς τῆς Ἑλλαδικῆς Πατρῆος, πλοταριεὺς μὲ πολλὰς
σημασίας, καὶ συνεπιθεὶς εἰς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν*

Υ Π Ο

ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΕΝ ΜΟΝΑΧΟΙΣ ΕΛΛΑΧΙΣΤΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΡΕΠΤΟΥ.

*Ὡς ἂν εἰ ἀπὸ τοῦ ἰαλίου τῆς ἐκείνου μὲν τῶν ἀπογεγραμμένων τολογῶν
ἐπιλογηθῶ, τοῦ ἀπὸ τοῦ, πῶς καὶ μακρῆς ἀποδείξω*

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

ΤΩΝ ΗΠΟΜΟΝΑΧΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΔΑΥΡΑΣ
ΤΩΝ ΕΠΙΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΚΟΥΡΤΑΙΩΝ.

Ἐπισημασίᾳ τῆς φιλοτιμίας καὶ φιλοτιμίας

ΤΟΥ ΠΑΝΙΣΤΕΑΤΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΟΓΕΝΕΣΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Πρώτου Δαλματίας καὶ κ.κ.

ΚΥΡΙΟΥ

ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΥ ΚΡΑΛΙΔΟΥ

Διαβιβασίᾳ τῆς ἀκριβοῦς καὶ τιμωρίας

ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΥ ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ,

ΠΡΟΣ ΔΟΞΙΑΝ ΤΩΝ ΑΝΑΥΤΕΥΤΕΡΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ.

ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑΣ.

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΑΥΚΥ.

+ 5 6.

*Τὸ Ἑορτοδρόμιον τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου. Συνετάγη
τὸ 1806 καὶ ἐξεδόθη διὰ πρώτην φοράν τὸ 1836.*

ὄκτώ ἤχους καὶ ἀναγινώσκονται καθημερινῶς ἐκτός Κυριακῆς εἰς τὸ τέλος τοῦ Ἑσπερινοῦ.

Τὸ **Θεοτοκάριον** συνετάγη εἰς τὴν Σκήτην τῆς Μονῆς Παντοκράτορος τὸ 1785 καὶ ἐξεδόθη τὸ πρῶτον εἰς τὴν Βενετίαν τὸ 1796.

Ἐπιτομή τῶν Προφητοανακτοδαβιτικῶν Ψαλμῶν: Περιέχει ἀπάνθισμα κατανυκτικῶν εὐχῶν τοῦ Ἁγίου Αὐγουστίνου καὶ ἄλλων Ἁγίων εἰς τὴν Παναγίαν Τριάδα, εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, περὶ Προσευχῆς, περὶ Μετανοίας, περὶ Ἀρχιερωσύνης, περὶ Ὁμοφορίου, περὶ τιμῆς Ἐπισκόπου, κλπ. Ἡ σύνθεσις τοῦ ἔπερατώθη τὸ 1797 εἰς τὴν Καλύβην τοῦ «Ἁγίου Βασιλείου» Καψάλας καὶ ἐξεδόθη τὸ 1799 εἰς τὸ Τυπογραφεῖον τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως τῇ ἐγκρίσει καὶ δαπάνῃ τοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου.

Ἱεραὶ Ἀσματικά Ἀκολουθίαι: Παρακλητικοὶ Κανόνες, Οἴκοι κατ' Ἀλφάβητον ἢ Χαιρετισμοί, Κανόνες Ἀκολουθιῶν, πλήρεις ἢ συμπληρωματικοὶ ἐλλιπῶν, Μεγαλυνάρια καὶ ἄλλα ἀριθμούμενα περὶ τὰ 100 ἔργα καθὼς καὶ ἄλλα ἀνέκδοτα. Ἐνδεικτικῶς: Ἀκολουθίαι εἰς τοὺς Ἁγιορείτας Πατέρας, εἰς τοὺς Νεομάρτυρας, εἰς τὸν Ἅγιον Συμεὼν τὸν Νέον Θεολόγον, εἰς τὸν Ἅγιον Μάρκον τὸν Εὐγενικόν, εἰς τὸν

Ἅγιον Θεόφιλον τόν Μυροβλήτην καί εἰς ἄλλους Ἁγίους.

Δ' ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ

Νέον Ἐκλόγιον: Περιέχον Βίους ἀξιολόγους διαφόρων ἀγνώστων Ἁγίων ἀπό τοῦ πρώτου ἕως τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος, καθὼς καί ἄλλα ψυχωφελῆ διηγήματα. Συνολικῶς ἀναφέρονται πενήντα Ὅσιοι καί Ὅσiai. Ἐκλεχθέν ἐκ πολλῶν καί διαφόρων βιβλίων, καί εἰς τήν ἀπλήν φράσιν μεταγλωττισθέν. Συνετάχθη τό 1797 εἰς τήν Καλύβην « Ἅγιος Βασίλειος» εἰς τήν ἔρημον τῆς Καψάλας.

Νέον Μαρτυρολόγιον: Ἦτοι Συναξαριστής καί Βίοι 91 Νεομαρτύρων ἀθλησάντων ἐπί Τουρκοκρατίας, ἀπό τῆς Ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως 1453 ἕως τό 1796. Συνετάχθη τό 1797 κατὰ τήν περίοδον τῆς συγγραφικῆς του ὑπερπαραγωγῆς εἰς τήν ἔρημον τῆς Καψάλας καί ἐξεδόθη ἐν πρώτοις εἰς Βενετίαν τό 1799.

Συναξαριστής: Βίοι Ἁγίων τῶν 12 Μηνῶν τοῦ Ἐνιαυτοῦ. Περιέχει 650 νέους Ἁγίους. Ὅλοι οἱ Ἅγιοι ἀριθμοῦνται εἰς Δέκα Μιλλιούνια καί Ἐνιακοσίας Πεντήκοντα χιλιάδας. Ὑποδιαιροῦνται δέ εἰς ἕξ (6) τάξεις ὅπως θεσπίζει ἡ Ἁγία Ἐκκλησία: Ἀπόστολοι, Μάρτυρες, Προ-

φῆται, Ἱεράρχαι, Ὅσιοι καὶ Δίκαιοι.

Τρίτομον ἔργον συνταχθέν εἰς τὰς δυσμάς τοῦ βίου τοῦ Ἁγίου κατὰ τὴν διετίαν 1805-1807, εἰς Κελλίον εὐρισκόμενον εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Μονῆς Παντοκράτορος. Ἐξεδόθη τὸ πρῶτον εἰς Βενετίαν τὸ 1819 μέ τὴν συμπαράστασιν τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου. Ἡ σπουδαιότης τοῦ ἔργου αὐτοῦ συνοψίζεται εἰς χαρακτηριστικόν ἱαμβικόν στίχον διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Ἱερομόναχος Χριστόφορος ἐκ τῆς Μονῆς Κοσιφοινίσσης συγχαίρει τὸν Ἅγιον: «*Πᾶσαν σύ Νικόδημε τὴν ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ, σοφῶς ἔτερψας ΑΝΩ καὶ ΚΑΤΩ. Τῆς μὲν παριστᾶς καὶ γεραιῶν τούς βίους, τὴν δ' αὖ ἐκείνης πρὸς μίμησιν εὐδύνων*».

Ε' ΑΣΚΗΤΙΚΑ

Ἀλφαβηταλφάβητος: Στίχοι ποιητικοί, Θεολογικοῦ, Ἀσκητικοῦ, Ἐκκλησιαστικοῦ, Πνευματικοῦ καί, πρὸ πάντων, Δογματικοῦ περιεχομένου, τοῦ Ὁσίου Μελετίου τοῦ Ὁμολογητοῦ, τοῦ ἀσκήσαντος ἐν τῷ Γαλησίῳ Ὄρει εἰς Ἐφεσον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τὸν 13ον αἰῶνα. Διὰ τὴν συγγραφὴν αὐτὴν καὶ διὰ τὰ φρονήματά του τὸν ἐβασάνισαν δεινῶς οἱ Λατινόφρονες Μιχαήλ Παλαιολόγος καὶ Ἰωάννης Βέκκος, οἱ ἀζυμῖται.

Ὦνομάσθη δέ οὕτω τὸ βιβλίον αὐτό διότι

ΒΙΒΛΙΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΣΤΑΤΟΝ

ΚΑΛΟΤΜΕΝΟΝ

ΑΪΟΡΑΤΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

ΣΤΗΝΤΕΘΕΝ ΜΕΝ ΠΡΗΝ,

ΠΑΡΑΤΙΝΟΣ ΣΟΦΟΥ ΑΝΔΡΟΣ,

ΚΑΛΩΠΙΣΘΕΝ ΔΕ ΝΥΝ,

Καὶ διορθωθῆναι μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας

ΠΑΡΑΤΟΙ ΟΣΙΟΤΑΤΟΙ ΕΝ ΜΟΝΑΧΟΙΣ

ΕΝ ΡΙΟΤ

ΜΗΝΙΚΟΔΗΜΟΥ.

ΕΝ Ω

Προστίθεται ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ ἀλφά-

βητὴ ἐν εἰσὶ ὁμοίως εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν

Ἰησοῦν Χριστὸν κατισχυτικαί καὶ ἀγαθαί.

Νυνὶ πρῶτον τύποις ἐκδοθεὶς, ἡς κοινὴν

πῶν Οὐδοθεῶν ἀφέλιται.

αψ45. ΕΝ

ΣΙ Η Σ Ι. 1796.

Εν τῇ

Νεὴ

CON

καὶ Διορθωθῆναι

καὶ μετὰ τῆς

DE SUPERIOR I.

εἶναι ὀργανωμένον κατὰ τὰ 24 στοιχεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου, ὅπου ἕκαστον ἑτεροειδές στοιχεῖον διαιρεῖται εἰς 24 ὁμοειδῆ στοιχεῖα, καί ἕκαστον ὁμοειδές στοιχεῖον περιέχει 24 στίχους. Ἦτοι, τό Α περιέχει 24 στοιχεῖα ἀρχίζοντα ἀπό Α καί ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἀποτελεῖται ἀπό 24 στίχους. Ἀνέρχονται λοιπόν οἱ στίχοι, διά τό Α μόνον εἰς 576. Παρομοίως διαρθρώνονται ὅλα τὰ στοιχεῖα, καί συνολικά δι' ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ Ἀλφαβήτου ὑπολογίζονται εἰς 13,824 οἱ στίχοι τοῦ βιβλίου.

Τό ἔργον αὐτό εὔρεν ὁ Ἅγιος εἰς χειρόγραφα καί τό ἐπλούτισεν μέ ἐρμηνευτικάς σημειώσεις καί ὅ,τι θεολογικόν καί δογματικόν ἐθεώρησεν καταλληλότερον διά τήν θρησκευτικὴν μόρφωσιν τοῦ Ὁρθοδόξου δούλου ἡμῶν γένους καί διά τήν ἐνημέρωσιν τῶν Ὁρθοδόξων περί τῶν διαφορῶν αἱ ὁποῖαι μᾶς χωρίζουν ἀπό τούς Αἰρετικούς Λατίνους.

Τό βιβλίον αὐτό ὁ Ἅγιος τό διώρθωσε καί προοιμίασεν εἰς τό Κελλίον τοῦ παραδελφοῦ

Παραπλεύρως: Ἀόρατος Πόλεμος Βιβλίον ἐπιμεληθέν καί καλωπισθέν ὑπό τοῦ Ἁγίου τοῦ Ἀγιορείτου τό 1785, ἐκδοθέν δέ τό 1796 εἰς τήν Βενετίαν

του Εὐθυμίου εἰς τὴν Καψάλαν μεταξύ τῶν ἐτῶν 1778-1779. Ὡστόσοσον ἡ ἔκδοσις του καθυστέρησεν ἀρκετά καὶ διὰ πρώτην φοράν ἐξετυπώθη τό 1928 ὑπό τοῦ ἱατροῦ Σπυρίδωνος Καμπανάου, εἰς τό Ἄγιορείτικον περιοδικόν «Ἄδως».

Ἀόρατος Πόλεμος: Πνευματικόν βιβλίον καὶ βοήθημα περί τῶν πνευματικῶν ἀγώνων. Ἀποτελεῖ μετάφρασιν ἐκ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης καθὼς καὶ διόρθωσιν καὶ ἐμπλουτισμόν παλαιότερου βιβλίου τό ὁποῖον ὁ Ἅγιος εὗρεν εἰς τὴν Νάξον καὶ ἔφερε μαζί του εἰς τό Ἅγιον Ὄρος. Ἀνῆκε εἰς τόν Ρωμαιοκαθολικόν λόγιον κληρικόν Lorenzo 1530-1610. Καίτοι ἔργον Παπικοῦ τό υἱοθετεῖ καὶ τό προωθεῖ διότι περιέχει χρήσιμα εἰς τά ὅσα πραγματεύεται. Εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ΙΗ' Κεφαλαίου γράφει ὁ Ἅγιος: «*σοφώτατα καὶ ἀληθέστατα τοῦτο ἐνταῦθα διδάσκεται*». Παρόμοια ἀναγράφονται καὶ εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ Α' Κεφαλαίου. Τό ἔργον ἐπερατώθη τό 1785 εἰς τό ἐν Καψάλα Κελλίον τοῦ περιφήμου Ἀσκητοῦ Θεωνᾶ ἐντός τῶν ὁρίων τῆς Μονῆς Παντοκράτορος.

Βίβλος Βαρσανουφίου καὶ Ἰωάννου: Ὁ βίος τῶν δύο αὐτῶν Ἀγίων καὶ πίναξ 835 Ἐρωτοαποκρίσεων περί Πνευματικῆς καὶ Ἀσκητικῆς ζωῆς. Διωρθώθη καὶ συνετάγη εἰς τὴν Καλύβην

«Άγιος Βασίλειος» τό 1797. Ἐξεδόθη τό ἔτος 1816.

Εὐεργετινός: Συλλογή καί Ἐπιμέλεια Ἀσκητικῶν Κειμένων τῶν Ἁγίων Πατέρων, Ἀνώτερον Γεροντικόν, (4 τόμοι). Περιέχει 50 ὑποθέσεις θεμάτων. Ἀπεκαθαρίσθη καί διωρθώθη εἰς τό ἐν Καρυαῖς Κελλίον «Ἁγιος Ἀντώνιος» καί ἐπερατώθη τό 1777. Ἐξετυπώθη ἐν Βενετία τῇ 26ῃ Σεπτεμβρίου 1782.

Γυμνάσματα Πνευματικά: Πνευματικόν βιβλίον καί ἐφόδιον διά τούς θέλοντας νά ἀγωνισθοῦν διά τήν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς των. Βασισμένον εἰς τήν 32 σελίδων Γαλλικήν Μελέτην, μέ τίτλον *Exercices Spirituels* τήν ὁποίαν ἔφευρον ἐκ τῆς Νάξου ὁ Ἁγιος. Ἐμπλουτισμένον ἀνέρχεται νῦν εἰς τάς 600 σελίδας. Ἐπερατώθη εἰς τό Κελλίον τοῦ Θεωνᾶ ἐντός τῶν ὁρίων τῆς Μονῆς Παντοκράτορος τό 1785 καί ἐξεδόθη εἰς Βενετίαν τό 1800.

Συμβουλευτικόν Ἐγχειρίδιον: Περί Φυλακῆς τῶν Πέντε Αἰσθήσεων, Ἔργον Σημαντικόν τό ὁποῖον συνέταξεν ὁ Ἁγιος κατά παράκλησιν τοῦ ἐξαδέλφου του, Ἐπισκόπου Εὐρίπου Ἱεροθέου, ὁ ὁποῖος τοῦ τό ἐζήτησεν ὡς Βοήθημα Συμβουλευτικόν διά τά Ἀρχιερατικά του καθήκοντα. Ὁ Ἁγιος τό συνέταξεν ὅλον ἀπό μνή-

ΕΙΣ ΔΟΣΑΝ ΠΑΤΡΟΣ ΤΙΟΥ
ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΝΟΣ ΘΕΟΥ.

ΒΙΒΛΟΣ ΤΩΝΤΙ ΦΥΚΩΘΕΛΕΚΤΑΤΗ
ΚΑΛΟΤΜΕΝΗ

ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ.
ΔΙΑΜΟΙΡΑΣΜΕΝΑ ΕΙΣ ΜΕΛΕΤΑΣ, ΕΝΕΤΑΞΕΙΣ,
ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ.

*Απὸ τοῦ ἀρχαίου ἐστὶ πλείους, καὶ ἀρτίους, καὶ ἀκαίους
καθηποιδεῖσθαι, καὶ μὴ ἐπιμελείας ἀποδοῦναι, καὶ Σπουδαίαν
ἐξέλιξαι ἀπὸ τῆς αἰδέσεως τοῦ Ὁμοιωτικῆς ἔν Μουσικῆς*

ΚΥΡΙΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ.
ΝΥΝ ΠΡΩΤΟΝ

Τύποις ἑξεδόθησαν διὰ φιλοτίμου διαπάσης, καὶ αὐθαΐας
ἐπιφανῆς τῆ τιμιότητος, καὶ χειρομακροτήτων
ΚΥΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΡΤΤΖΙΩΤΟΥ
ΤΟΥ ΕΚ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ.

*Εἰς ἀπόδ' ἀπαύτου τῆ Ὁρθοδόξου Χριστιανῶ ἀγάπης,
καὶ αὐταίαν.*

ΕΝ ΕΤΙΗΣΙΝ, 1800. α. α.

ΠΑΡΑ ΝΙΚΟΛΑΩ ΓΑΥΚΕΙ ΤΩ ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.

CON LICENZA DE' SUPERIORI.

*Γυμνάσματα Πνευματικά. Συντάγη τό 1785 καὶ
ἐξεδόθη διὰ πρώτην φοράν τό 1800.*

μης, ἄνευ τινός βοηθήματος, ἐνῶ εὐρίσκετο εἰς τήν ἐρημόνησον τῶν Βορείων Σποράδων, Σκυροπούλαν, τό διάστημα 1781-1782, καί ἤθελε νά τό τιτλοφορήσῃ «*Ἰπομνηστικόν*».

Τελικῶς ἐξεδόθη μέ τόν παρόντα τίτλον, ὑπό τοῦ πρώην Εὐρίπου ἀλλά ἤδη Ἰωαννίνων Ἱεροθέου, καί μέ τήν ἐπιστάσιαν τοῦ διδασκάλου τοῦ γένους Ἀνθίμου Γαζῆ, τό 1801.

Φιλοκαλία: Συλλογή καί Ἐπιμέλεια Νηπτικῶν Κειμένων τῶν Ἁγίων Πατέρων περί Προσευχῆς καί ἄλλων θεμάτων, εἰς 5 τόμους. Ἡ διόρθωσις τῶν κατεστραμμένων χειρογράφων τῆς Φιλοκαλίας ἐγένετο εἰς τό ἐν Καρναῖς Κελλίον «Ἅγιος Ἀντώνιος» καί ἐπερατώθη τό 1777. Ἐξεδόθη ὑπό τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου εἰς Βενετίαν τό 1782. Ὁ Ἅγιος Νικόδημος χαρακτηριστικῶς τήν Φιλοκαλίαν, «*Τό τῆς Νήψεως Ταμεῖον . . . τό μυστικόν διδασκαλεῖον τῆς Νοερᾶς Προσευχῆς*».

Χριστοθήθεια τῶν Χριστιανῶν: Περιέχει 13 Λόγους ἡθικοθρησκευτικοκοινωνικούς, πολύ σημαντικούς διά τό πῶς πρέπει νά διάγουν τήν ζωήν των οἱ Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι τότε ἰδιαίτερος ἐπηρεάζοντο ἀπό τήν ἀμάθειαν καί τήν ὑποδούλωσίν των εἰς τοὺς Μωαμεθανούς. Συνεγράφη εἰς τήν Καλύβην «Ἅγιος Βασίλειος» τό 1798.

Περί αὐτοῦ τοῦ ἔργου γράφει ἐπαινετικῶς πρὸς τὸν Ἅγιον ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε΄ τό 1799: «...κατὰ μίμησιν τοῦ ζήλου τοῦ Θείου Πατρὸς Χρυσοστόμου συνεγράφησάν σοι, ἀγαπητέ...»

Τὴν ἔκδοσιν τῆς Χριστοθεΐας εἰς τὴν Βενετιαν τὸ 1803 τὴν ἀνέλαβεν ὁ ἐξάδελφος τοῦ Ἁγίου, ὁ Ἐπίσκοπος Ἰωαννίνων Ἰερόθεος ὁ ἀπὸ Εὐρίπου.

ΣΤ΄ ΑΓΙΟΠΑΤΕΡΙΚΑ

Ἄπαντα Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ:

Συλλογὴ καὶ Ἐπιμέλεια συγγραμμάτων καὶ χειρογράφων τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης τοῦ Παλαμᾶ, ἐκ διαφόρων Βιβλιοθηκῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ. Τὸ ἔργον αὐτὸ ἀνέλαβεν ὁ Ἅγιος τῇ ὑποδείξει τοῦ Μητροπολίτου Ἡλιουπόλεως Λεοντίου καὶ τοῦ Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, ὅστις τότε ἐδίδασκεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην.

Συντρέξας εἰς βιβλιοθήκας, συνεχέντρωσε τὰ συγγράμματα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου καὶ πλουτίσας αὐτὰ διήρσεσεν εἰς τρεῖς τόμους. Τὸ ἔργον ὀλοκληρώθη εἰς Καψάλαν τό 1787.

Ἀξιοσημείωτον Ἱστορικόν: Τὸ ἐπιμεληθὲν ἔργον ἀπεστάλη πρὸς ἐκτύπωσιν εἰς τὴν Βιέν-

ΣΗΒΑΙΟΝ ΚΑΛΟΥΜΕΝΟΝ
ΧΡΗΣΤΟΗΘΕΙΑ
 ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ,

Παράλογος Λόγος φυχωμελεσιότου Σεκατρεί, βυθίζοντα επί τῷ βίβλιον
 τῷ κακῇ ἤθῃ τῶν Χριστιανῶν. Πρὸς δέ, καὶ τὰς κυριωτέρας Ἐντολάς τῆς
 Παλαιῆς καὶ Νέας Διαθήκης.

ΦΙΛΟΘΕΩΣΗΘΕΙΑ ΜΕΝ

ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΜΟΝΑΧΟΙΣ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ
ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

Κατὰ πρότερον εἰς Ἐσθίαν ἐκδοθεῖσα τῷ 1803 ἔτη παρὰ τοῦ
ΑΓΙΟΥ ΕΩΑΝΝΙΝΩΝ, ΚΥΡΙΟΥ ΠΕΡΘΕΟΥ

Νῦν δὲ μετετυπωθεῖσα σπουδῇ συντόμῳ τοῦ ἐλαχίστου
ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΠΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

Ἐκ τῆς Συνόδου τῶν Σκουραίων,
 Φιλοτίμῳ ἐκπάνῃ τῶν Φιλοκαλῶν σπουδαστητῶν,
 Εἰς κοινὴν ἀπάντησιν τῶν Ὀρθοδόξων ἀφ' ἑλπίων.

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ ΣΥΡΟΥ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΕΛΙΣΤΑΓΙΟΥΣ.

1838.

*Ἡ Χρηστοθήθεια συνεγράφη τὸ 1798
 καὶ ἐτυπώθη τὸ 1803*

νην τῆς Αὐστρίας. Ἐπειδὴ ὁμως τό συγκεκριμένο Τυπογραφεῖον ἐκεῖνο μεταξύ ἄλλων ἐτύπωνε καί ἐπαναστατικά ἔντυπα τοῦ Ρήγα Φερραίου, αἱ Αὐστριακαὶ Ἀρχαὶ εἰς ἔφοδόν των κατέσχον ὅλα τὰ πρὸς ἐκτύπωσιν κείμενα, συμειλαμβανομένων καί τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Ἐκτοτε διεδόθη ὅτι ἀπωλέσθησαν αὐτὰ τὰ συγγράμματα, πράγμα τό ὁποῖον ἐστενοχώρησε βαθέως τόν Ἅγιον Νικόδημον, ὅστις εἶχε κοπιάσει πάρα πολύ διά τήν συλλογήν των, τήν διόρθωσίν των, τήν συγγραφήν προλόγων καί εἰσαγωγῶν, καί τήν ἐν γένει ἐκδοτικήν ἐπιμέλειαν.

Ἀπό τὰς ἀρχάς τοῦ προηγουμένου ὁμως αἰῶνος ὑπάρχει ἡ εἶδησις ὅτι τὰ ἔργα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τελικῶς δέν κατεστράφησαν ὑπό τῶν Αὐστριακῶν, ἀλλά διεσώθησαν. Ἐλπίζομεν ὅτι διά πρεσβειῶν τῶν Ἁγίων Γρηγορίου καί Νικοδήμου, ὁ Θεός θά οἰκονομήσῃ νά ἐκδοθῇ αὐτή ἡ ἀπωλεσθεῖσα συλλογή.

Συγγράμματα Ἁγίου Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου: Συλλογή καί Ἐπιμέλεια, Διορθώσεις καί Παραφράσεις 92 Λόγων, Πρακτικῶν, Θεολογικῶν καί Ποιητικῶν Κεφαλαίων, κατά προτροπήν τοῦ Ἁγίου Μακαρίου τό 1784. Ἡ ἐργασία αὕτη ἐγένετο εἰς τήν Κέλλαν ἐντός τῆς Σκήτεως

τῆς Μονῆς Παντοκράτορος καί ἐξεδόθη τό 1790.

Ζ' ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

Ὁμολογία Πίστεως: Ὁ Ἅγιος τοποθετεῖται εἰς τὰ θέματα τῶν Μνημοσύνων καί τῶν Κολλύβων, Σαββάτου καί Κυριακῆς, περί τοῦ Ἁγίου Ἄρτου τῆς Θείας Κοινωνίας, κ.λπ.. Συνεγράφη μέν τό 1805 ὀλοκληρώθηκε δέ μετά τήν Ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, ἡ ὁποία ἐξεδόθη τήν 13-7-1807. Ἐξετυπώθη τό 1819, δέκα ἔτη μετά τήν κοίμησιν τοῦ Ἁγίου.

Ἀπολογία: Ὑπέρ τοῦ ἐν τῷ Βιβλίῳ τοῦ Ἀοράτου Πολέμου κειμένου Σημειώματος περί τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου. Ἡ Ἀπολογία περιέχεται εἰς τό τέλος τοῦ Βιβλίου, «*Συμβουλευτικόν Ἐγχειρίδιον*».

Ἐπιστολή πρὸς Θωμᾶν: Ἀπολογία ὑπέρ τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχισμοῦ.

Η' ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Χριστιανική Παιδαγωγία: Διόρθωσις καί Ἐπιμέλεια Λόγου περί Παίδων καί Καλῆς Ἀγωγῆς, Μοναχοῦ Γρηγορίου Μολδαβοῦ.

Θ' ΔΙΑΦΟΡΑ

Λειτουργικοί Ὕμνοι καί Ἐγκώμια: Ὁ Ἅγιος ἦτο τόσο ποιητής ὅσον καί πεζογράφος. Συνέ-

ταξε πλήθος Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, εἰς πάρα πολλοὺς Ἁγίους, ὅπως τόν Παρακλητικόν Κανόνα εἰς τόν Ἅγιον Ἰωάννην τόν Χρυσόστομον, δύο Παρακλητικούς Κανόνας εἰς τήν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον τήν Γοργοῦπήκοον, καί Ὑμνον πρὸς τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν εἰς 24 Οἴκους κατὰ τό Ἀλφάβητον, κ.λπ..

Λόγοι, Ἐπιστολαί καί ἄλλα, τά ὅποια ἔχουν ἐκδοθῆ αὐτοτελῶς ἢ ὡς Προσθῆκαι εἰς ἄλλα ἔργα τοῦ Ἁγίου. Ὑπάρχουν καί διάφορα Κεφάλαια Βιβλίων τοῦ Ἁγίου τά ὅποια λόγῳ τῆς εἰδικῆς σημασίας των ἔχουν δημοσιευθῆ εἰς ιδιαίτερα αὐτοτελεῖ τεύχη.

Συναξαριακά Δίστιχα, Ἰαμβικά Ἐπιγράμματα: Ἀναγινώσκονται μετὰ τήν 6ην Ὠδήν εἰς τό Συναξάριον τοῦ Ἁγίου τῆς ἡμέρας καί ἀριθμοῦνται εἰς τά 350 περίπου. Ἐπί πλέον, εἰς κάθε συγγραφικόν του ἔργον ὁ Ἅγιος προέτασεν ἐπιγράμματα εἰς μέτρον ἠρωϊκόν, ἰαμβικόν, καί πολιτικούς στίχους, τοὺς ὁποίους συνέτασεν μέ ὄσπην εὐκολίαν ἔγραφε καί εἰς τήν ἀπλοελληνικήν.

Μετάφρασις τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἐσπερινοῦ τῆς Ἀγάπης τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα εἰς τήν Ὀμηρικὴν Διάλεκτον, διὰ νά ἀναγινώσκειται καί εἰς αὐτήν τήν γλῶσσαν ὅπως καί εἰς τό-

σας ἄλλας. Δημοσιεύθηκε εἰς τό *Συμβουλευτικόν Ἐγχειρίδιον*.

«Ἰδον παῖδες Χαλδαίων ἐν χερσίν τῆς Παρθένου, τὸν πλάσαντα χεirimί τοὺς ἀνθρώπους»
(Τοιχογραφία εἰς τό περιστήλιον τοῦ Καθολικοῦ
τῆς Μονῆς Ἰβήρων, Ἁγίου Ὄρους)

Ἀνέκδοτα Ἔργα, τὰ ὁποῖα σὺν τῷ χρόνῳ τυγχάνουν κριτικῆς μελέτης καὶ ἔρχονται πρὸς δημοσίευσιν.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Μεταξὺ τῶν ἐπιμεληθέντων ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου συγγραμμάτων συγκαταλέγεται καὶ τὸ βιβλίον *Περὶ Συνεχοῦς Μεταλήψεως*, τὸ ὁποῖον διωρθώθη εἰς τὸ Κελλίον «Ἅγιος Ἀντώνιος» τὸ 1778 καὶ ἐξεδόθη ἐν Βενετία τὸ 1783. Περὶ αὐτοῦ τοῦ ἔργου ἀναφέρομεν τὰ κάτωδι:

1) Τὸ βιβλίον αὐτό, ὅταν ἐξεδόθη, δέν κυκλοφόρησε ποτέ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου, οὔτε μὲ ἄλλου τινός ὄνομα, ἀλλὰ ΑΝΩΝΥΜΩΣ. Ὁ δέ συγγραφεὺς ἢ οἱ συγγραφεῖς καὶ ἐκδόται του ἐν γνώσει των ἀπεκρύψαντο τὸ ἠρνήθησαν τὴν πατρότητα τοῦ βιβλίου, μᾶλλον διότι ὑποπτεύοντο ὅτι θὰ ὑπάρξουν ἔντονοι Ἐκκλησιαστικαὶ ἀντιδράσεις, ὅπως καὶ ὑπῆρξαν μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἐπιληφθῇ τούτου πολλάκις ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

2) Ἡ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐξέδωκεν καταδικαστικὴν κατὰ τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου Ἀπόφασιν, χαρακτηρίζουσα αὐτὸ πολλάκις «ἀνώνυμον» καὶ παραλογισμῶν γέμον. Συγκεκριμένως διαλαμβάνει: «. . . πάντη

*ἀποτρόπαιον καὶ ἀπόβλητον ἔδοξεν τὸ ἀνό-
νυμον τοῦτο βιβλίον ὡς διημαρτημένον
καὶ σκανδάλου πρόξενον καὶ ὡς ἀπ' ἐναντίας
φερόμενον τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν
εὐταξία . . .».*

3) Ἡ ὡς ἄνω Συνοδική Ἀπόφασις τοῦ Οἰ-
κουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐξεδόθη τὸν Ἀπρί-
λιον τοῦ 1785, ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
Γαβριήλ. Εἰς τὴν Σύνοδον αὐτὴν συμμετεῖχον
δύο πρόην Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, ὁ
Κων/πόλεως Ἰωαννίκιος καὶ ὁ Κων/πόλεως Θεο-
δόσιος, οἵτινες συναποφαίνονται. Ἐπίσης συμ-
μετεῖχε καὶ ὁ ἐν ἐνεργείᾳ Πατριάρχης Ἱεροσολύ-
μων Ἀβράμιος, ὅστις συναποφαίνεται ὑπογρά-
φων. Σύν αὐτοῖς συμμετεῖχον καὶ 10 Ἀρχιερεῖς
τῆς Ἱερῶς Συνόδου. Δηλαδή συνολικῶς
συνῆλθον ἐν Συνόδῳ 14 Ἀρχιερεῖς, ἐκ τῶν ὁποί-
ων 2 ἐν ἐνεργείᾳ Πατριάρχαι καὶ 2 πρόην Πα-
τριάρχαι. Διὰ τῆς Συνοδικῆς αὐτῆς Ἀποφάσε-
ως κατεδικάσθησαν οἱ ἀνόνυμοι συγγραφεῖς
καὶ ἐκδότηι καθὼς καὶ τὸ βιβλίον περὶ συνε-
χοῦς Μεταλήψεως καθὼς καὶ ὅσοι ἀποδέχο-
νται αὐτό ἢ προωθοῦν τὴν χρῆσιν καὶ διάδο-
σιν αὐτοῦ.

4) Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1789 καὶ 1794, ἐστά-
λη προσωπικὴ ἐπιστολὴ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου

Νεοφύτου πρὸς τὸν φίλον τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου Ἐπίσκοπον πρῶην Κορίνθου Μακάριον, διὰ τῆς ὁποίας τοῦ λέγει ὅτι τό βιβλίον περὶ συνεχοῦς Μεταλήψεως δύνανται νά τό διαβάζουν οἱ Χριστιανοί, καίτοι ὁ Ἅγιος Μακάριος δέν εἶχε ἀναλάβει μέ ὑπογραφήν τήν εὐθύνην τῆς πατρότητος τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου.

5) Ἐπειδή τό θέμα αὐτό συνέχιζε νά δημιουργῆ προβλήματα, μετά παρέλευσιν 20 - 25 ἐτῶν, ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ἐξέδωκεν ΔΥΟ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ, μίαν κατά τόν Αὐγουστον τοῦ 1807, ἐπί τῆς Β΄ Πατριαρχείας τοῦ Γρηγορίου Ε΄, τῆ συμμετοχῆ 19 Ἀρχιερέων, καί μίαν τόν Αὐγουστον τοῦ 1819, τῆ συμμετοχῆ 15 Ἀρχιερέων, ἐπί τῆς Γ΄ Πατριαρχείας τοῦ Γρηγορίου Ε΄, τοῦ Μαρτυρήσαντος ὑπό τῶν Τούρκων τῆ 10ῃ Ἀπριλίου 1821.

Διὰ τῶν Συνοδικῶν αὐτῶν Ἀποφάσεων διευθετήθη καί τό θέμα τῶν Μνημοσύνων, ὅτι **δύνανται νά τελῶνται ἀδιακρίτως εἰς ὅλας τάς ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, εἴτε Κυριακήν, εἴτε Σάββατον, εἴτε οἰανδήποτε ἄλλην ἡμέραν.**

Ἡ αὐτή Σύνοδος ἐπελήφθη καί τοῦ θέματος τῆς Θείας Μεταλήψεως, ὅτι ἐξαρτᾶται ἀπό τήν Ἐξομολόγησιν εἰς τόν Πνευματικόν τό πό-

τε θά κοινωνῆ κάποιος, ἀφοῦ πρωτίστως προηγηθῆ καί Ἐξομολόγησις καί Μετάνοια καί ΝΗΣΤΕΙΑ.

6) Περί τοῦ ἐν λόγῳ βιβλιαρίου πολλά ἔχουν γραφῆ. Πρῶτον ὅτι τό εἶχε γράψει κάποιος Διάκονος Νεόφυτος ὁ ὁποῖος τό κυκλοφόρησεν χειρογράφως τό 1772 καί τύποις τό 1777, καί εἰς τάς δύο περιπτώσεις ΑΝΩΝΥΜΩΣ. Δεύτερον ὅτι τό ἐπῆρεν ὁ πρῶην Κορίνθου Μακάριος καί ἔκανε βελτιώσεις. Τρίτον, ὅτι τό ἔδωσεν εἰς τόν Ἅγιον Νικόδημον διά νά τό διορθώσῃ. Τέταρτον ὅτι ὁ πρῶην Κορίνθου Μακάριος τό ἐξέδωσεν καί αὐτός ἀνωνύμως.

7) Ἐν ὅσῳ ἔξει ὁ Ἅγιος Νικόδημος, τό ἐν λόγῳ βιβλίον ΠΟΤΕ δέν κυκλοφόρησε μέ τό ὄνομά του ὅπως συνέβαινε μέ ὅλα τά ἄλλα τά ἰδικά του βιβλία.

8) Ὁ δέ Ἅγιος Νικόδημος, εἰς τάς σημειώσεις τοῦ Πηδαλίου γράφει ὅτι ἔχει τήν γνώμην πώς ὄχι μόνον τρεῖς ἡμέρας πρό τῆς Θείας Μεταλήψεως, ἀλλά ὀλόκληρον ἑβδομάδα πρέπει νά νηστεύῃ ὁ Χριστιανός προετοιμαζόμενος διά τήν Θεῖαν Κοινωνίαν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων.

Ἐπίσης εἰς τήν Ὁμολογίαν του δέν ἀναφέρει τίποτε περί μή νηστείας πρό τῆς Ἁγίας Κοινωνίας.

Αὐτά τὰ ὀλίγα συνοπτικῶς διὰ τό βιβλίον *Περί Συνεχοῦς Μεταλήψεως*, διότι ἐν ὅσῳ ἦσαν ἐν ζωῇ καί οἱ τρεῖς φερόμενοι ὡς συγγραφεῖς καί ἐκδόται του, οὐδέποτε κυκλοφόρησεν ἐπωνύμως. καί οὐδεὶς ἀνέλαβεν ἐπισήμως τήν πατρότητα τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου. Μετά τόν θάνατόν των ὁμως, οἱ διάφοροι ἐκδόται, διὰ προσωπικούς των λόγους, ἔδետον ἐπ' αὐτοῦ τό ὄνομα τοῦ Ἁγίου Μακαρίου ἢ τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου.

Ἡ Ἐκκλησία, Κιβωτός τῆς Σωτηρίας

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ ΚΑΥΤΗΡΙΑΖΕΙ ΠΑΛΑΙΟΥΣ & ΣΥΓΧΡΟΝΟΥΣ ΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ

Ἡ Ἐκκλησιαστική Ἱστορία μᾶς πληροφορεῖ ὅτι δέν ὑπῆρξεν αἰὼν ἄνευ Σχισμάτων καὶ Αἱρέσεων καὶ Ἀντιχρίστων Δοξασιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐτάραξαν μὲν τὴν Ἐκκλησίαν ἀντιμετωπίσθησαν δὲ Θεοπνεύστως διὰ Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων ὑπὸ τῶν Ἁγίων καὶ Θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν, οἵτινες εἰσὶν τὰ **«Στόματα τοῦ Θεοῦ»**.

Τοιαῦται Αἱρέσεις ὑπῆρξαν ὁ Ἀρειανισμός, ἡ Πνευματομαχία, ὁ Νεστοριανισμός, ὁ Μονοφυσιτισμός, ὁ Μονοθελητισμός, ἡ Εἰκονομαχία, ὁ Παπισμός, ὁ Προτεσταντισμός, ὁ Νεοημερολογισμός, ὁ Οἰκουμενισμός, καὶ λοιπαί.

Οὕτω καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν **30ετίαν**, ἐνέσκυψαν σοβαρά προβλήματα καὶ ἀνεφύησαν παλαιαί, ἤδη Καταδικασμένοι, Σατανικαὶ ἐπινοήσεις κατὰ **τῆς ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ τοῦ ΘΕΟΥ**, αἱ ὁποῖαι εἰς εἰρηνικὴν περίοδον προεκάλεσαν νέα Σχίσματα καὶ νέας Αἱρέσεις εἰς τὰ μέλη τοῦ Σώματος Αὐτῆς, ὅπως τῆς Νεοεικονομαχίας, τῆς Ἐκκλησιομαχίας, τῆς Χριστομαχίας καὶ τῆς Τριαδομαχίας ἧτοι Θεομαχίας.

Ἐπ' εὐκαιρία τῆς παρουσίας ἀφιερώσεως εἰς τόν Ἅγιον Νικόδημον, παραθέτομεν συνοπτικῶς τὰς ἀπόψεις του ἐπί τῶν ἀνωτέρω θεμάτων, ὅπως αὐταί καταχωροῦνται εἰς τό *Πηδάλιον* καί εἰς τά ἄλλα Ἐκκλησιαστικά συγγράμματά του, διότι αὐταί ἐκφράζουν τὰς Θέσεις τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

1) ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΠΙΚΩΝ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΙΡΕΤΙΚΟΙ, ΑΒΑΠΤΙΣΤΟΙ ΚΑΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΒΑΠΤΙΖΩΝΤΑΙ

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος γράφει εἰς πολλά ἔργα του ὅτι οἱ *Λατίνοι εἶναι Αἰρετικοί* καί τοῦτο δέν χρειάζεται νά τό ἀποδείξωμεν. Ὡς *Αἰρετικούς λοιπόν τούς ἀποστρεφόμεθα καί βδελυτόμεθα*.

Συνεχίζων λέγει ὅτι εἶναι ἐπί αἰῶνας *Αἰρετικοί* καί *Ἀβάπτιστοι*, διότι *δέν βαπτίζουν εἰς Τρεῖς Καταδύσεις καί Ἀναδύσεις*, ὅπως εἶναι ἡ Ἀποστολική Παράδοσις, ἀλλά ραντίζουν τά παιδιά μέ τρίχας χοίρου εἰς τό μέτωπον (βλέπε, *Πηδάλιον*, 47ος Ἀποστολικός Κανὼν καί Ὑποσημείωσις σελ. 55-57, καί ἄλλου).

Ἐπίσης λέγει ὅτι εἶναι *Αἰρετικοί* διότι *φρονοῦν Ἀντιευαγγελικῶς ὅτι τό Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται ΚΑΙ ἐκ τοῦ Υἱοῦ*, εἰσάγοντες Δύο Ἀρχάς εἰς τήν Ἁγίαν Τριάδα, καταργοῦντες

τήν Μοναρχίαν τοῦ Πατρὸς καὶ ὀδηγούμενοι οὕτω εἰς τήν πολυθεΐαν.

2) ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΑΠΙΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Ὁ Ἅγιος μᾶς λέγει: Οἱ Παπικοὶ κακῶς ἄλλαξαν τὸ Ἡμερολόγιον καὶ τὸ Πασχάλιον. Εἰς τήν ὑπάρχουσαν σωρείαν τῶν Αἱρέσεων των προσέδεσαν καὶ νέαν βλασφημίαν ἔναντι τῆς Ἀ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῶν 318 Θεοφόρων Πατέρων (βλέπε, Πηδάλιον, σελ. 8-9). Ὁ Ἅγιος ἐπικαλεῖται ἐπίσης καὶ τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον λέγοντα: *«Χρόνων ἀκρίβειαν καὶ ἡμερῶν παρατήρησιν δέν ἤξεύρει ἢ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία...»* (Λόγος εἰς τοὺς τὰ πρῶτα Πάσχα νηστεύοντας).

3) ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΝΣΩΜΟΥ ΕΚ ΤΑΦΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος γράφει: Αἱ Θεοφάνειαι τοῦ Θεοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡς ἱστορικὴ πραγματικότης, καθὼς καὶ τὰ ὄραματα καὶ αἱ ὄπτασιαι τοῦ Ἀοράτου, Ἀῦλου καὶ Μεταφυσικοῦ κόσμου τὰς ὁποίας εἶδον οἱ Προφῆται, οἱ Πατριάρχαι, οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Ἅγιοι **Ἀγιογραφοῦνται Συμβολικῶς** κατὰ τοὺς Ἁγίους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ ἡ

*Τό Ὅραμα τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου, Κεφ. ΣΤ΄
 μικρογραφία Βυζαντινοῦ χειρογράφου τοῦ 12ου αἰ.,
 Ἐθνική Βιβλιοθήκη Παρισίων*

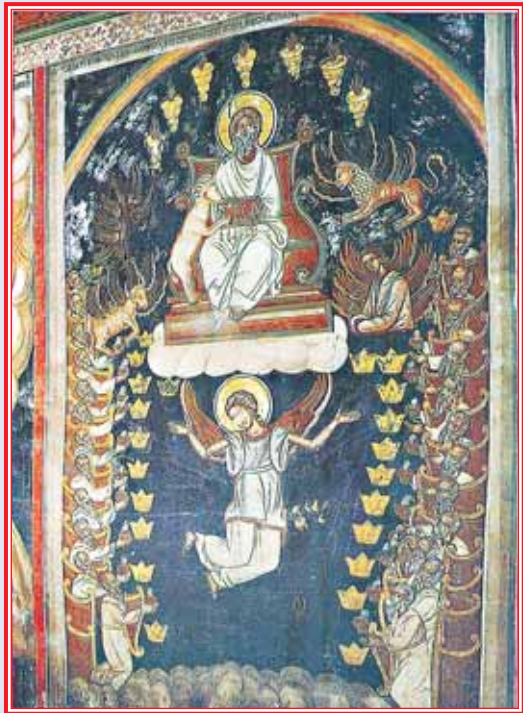
εικόν τῆς Ἁγίας Τριάδος μέ τόν Χριστόν, τόν Πατέρα, καί τό Ἅγιον Πνεῦμα ἐν εἶδει Περιστερᾶς (Εἰς τά Προλεγόμενα περί τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, *Πηδάλιον*, σελ. 320-321).

Ἐπίσης ὁ Ἅγιος λέγει ὅτι ἡ ὀρθή **εἰκόν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ** εἶναι ἡ ἐκ τοῦ Τάφου Σωματική Ἀνάστασις καί ὄχι ἡ εἰς Ἄδην κάθοδος, διότι: **«Ἀνάστασις καί εἰς Ἄδην Κατάβασις μεγάλην ἔχουσι τήν διαφοράν»** (αὐτόθι).

4) ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, ΤΗΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος γράφει: Ἡ **εἰκόν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ**, **νά ἀγιογραφῆται ἄνευ Λουτροῦ καί Μαιῶν**, διότι ταῦτα προσβάλλουν τήν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ καί τήν Ἀειπαρθενίαν τῆς Θεοτόκου, καί εἶναι εἰλημμένα ἀπό τά καταδικασμένα ἀπόκρυφα εὐαγγέλια (*Πηδάλιον*, Ἰ. Κανών 79ος, ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὑποσημείωσις σελ. 290).

Αἱ εἰκόνες τῆς Ἀναλήψεως καί τῆς Πεντηκοστῆς **νά ἀγιογραφοῦνται ἄνευ τοῦ Ἀπ. Παύλου**, ὁ ὁποῖος ὅταν συνέβησαν αὐτά τά Γεγονότα δέν εἶχεν ἀκόμη βαπτισθῆ Χριστιανός (*Πη-*

*Τό ὄραμα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, Ἀποκ. ΙΔ΄
(Τοιχογραφία τῆς Τραπέζης τῆς Μονῆς Διονυσίου
Ἁγίου ὄρους)*

δάλιον, Προλεγόμενα Ζ' Οικουμενικῆς Συνόδου, σελ. 321).

Ἐπί πλέον λέγει, εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Πεντηκοστῆς νά τίθενται μόνον οἱ 12 Ἀπόστολοι καὶ ἡ Θεοτόκος, κάτωθεν δέ ὁ προφήτης Ἰωὴλ καὶ ὄχι ὁ Κόσμος, καθὼς ἀναφέρεται καὶ εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων Α' 14 (αὐτόθι).

5) ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΡΟΥ «ΘΕΟΪΠΟΣΤΑΤΟΣ»

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος χρησιμοποιεῖ πολλές φορές εἰς τὰς Ἑρμηνείας τῶν Ἐπιστολῶν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ εἰς ἄλλα ἔργα του, ὅπως εἰς τὸ *Ἑορτοδρόμιον*, εἰς τὴν *Χρηστοθήδειαν* καὶ εἰς τὴν *Ὁμολογίαν*, τὸν Δογματικόν ὄρον «**ΘΕΟΪΠΟΣΤΑΤΟΝ**» διὰ τὸ *Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ*.

Μέ αὐτόν τόν τρόπον ἐκφράζει τὸ Ὁρθόδοξον Δόγμα τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, σῶμα μετὰ ψυχῆς νοερᾶς καὶ λογικῆς, ἔγινε φύσις τῆς **ΘΕΪΚΗΣ ΥΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ**, ἔγινεν *Ὁμόθεος*.

Ὁμοίως *Ὁμόθεον* εἶναι καὶ τὸ Πανάγιον Σῶμα καὶ Αἷμα τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων τῆς Θείας Κοινωνίας ἐν τῷ Ἁγίῳ Ποτηρίῳ, καθότι εἶναι αὐτό τοῦτο τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τοῦ Χριστοῦ δέν ἔχει ἀνθρωπίνη ὑπόστασιν. ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΪΠΟΣΤΑΤΟΣ.

Ἔχει ΘΕΪΚΗΝ ΥΠΟΣΤΑΣΙΝ, αὐτόν τόν Μονογενῆ Υἱόν καί Λόγον τοῦ Θεοῦ. ΕΙΝΑΙ ΘΕΟΪΠΟΣΤΑΤΟΣ.

Παρομοίως, ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ τοῦ ΘΕΟΥ, τό ΚΑΤΑ ΧΑΡΙΝ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, δέν εἶναι ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως σῶμα. Εἶναι σῶμα τῆς Θεϊκῆς Ὑποστάσεως τοῦ ΘΕΟΥ ΛΟΓΟΥ. Διά τοῦτο ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ εἶναι καί λέγεται ΘΕΟΪΠΟΣΤΑΤΟΣ.

6) ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΘΕΟΣ ΑΝΑΡΧΟΣ, ΠΡΟΑΙΩΝΙΟΣ, ΠΟΙΗΤΗΣ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ, ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΕΡΚΟΣΜΙΩΝ

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος εἰς ὅλα του τά ἔργα καθώς καί εἰς τούς 24 Οἴκους τῶν Χαιρετισμῶν τούς ὁποίους συνέθεσεν πρὸς τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀπευθύνεται λατρευτικῶς πρὸς τόν Ἰησοῦν καί Τόν ἀποκαλεῖ ΘΕΟΝ ΑΝΑΡΧΟΝ, ΠΡΟΑΙΩΝΙΟΝ, ΔΗΜΙ-ΟΥΡΓΟΝ τοῦ ὄρατοῦ καί ἀοράτου κόσμου, Δημιουργόν τῶν Ἀγγελικῶν καί Ὑπερκοσμίων Δυνάμεων

(βλέπε, Αγίου Νικοδήμου «*Άόρατος Πόλεμος*» σελ. 300-317).

Οί σύγχρονοι ἐκ Πατρῶν Ἀντίχριστοι Οἰκου-
μενισταί καί Θεομάχοι Ἀρειανοί ἀρνοῦνται τήν
Προαιωνιότητα τοῦ Προσώπου τοῦ Χριστοῦ καί
χρονολογοῦν δαιμονικῶς τήν ὑπαρξίν Του ἀπό
τήν εἰς Βηθλεέμ Γέννησίν Του καί ἐντεῦθεν, ὡς
κτίσμα 2000 ἐτῶν, δηλαδή νεώτερον καί αὐτοῦ
τοῦ Διαβόλου.

7) ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΤΙ Η ΘΡΙΑΜΒΕΥΟΥΣΑ ΚΑΙ Η ΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΗ ΕΙΝΑΙ Η ΜΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος, εἰς τό βιβλίον του
«*Εορτοδρόμιον*», ἀλλά καί ἀλλαχοῦ, ἀναφέρε-
ται πολλάκις εἰς τήν **Θριαμβεύουσαν καί εἰς
τήν Στρατευομένην ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ** ὡς αὐτήν
τήν **ΜΙΑΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΧΡΙΣΤΟΥ** τοῦ
ΘΕΟΥ ἡμῶν, ἐπικαλούμενος ἀπόψεις Μεγά-
λων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως τοῦ Ἱερω-
νύμου καί λοιπῶν.

Οἱ σύγχρονοι ὁμως Ἐκκλησιομάχοι καί
Αἰρετικοί Θεομάχοι ἀρνοῦνται ὅτι ἡ ἐν οὐρα-
νοῖς καί ἡ ἐπί γῆς Ἐκκλησία ἔχουν **Μίαν Κε-**
φαλήν, Ἕνα Ἀρχιποίμενα, ὅτι εἶναι Ἕνός Κυ-
ρίου καί Θεοῦ Σῶμα, ὅτι εἶναι τό Ἕνα ἐνιαῖον

κατά χάριν Σῶμα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ.

8) ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΕΪΚΗΣ ΚΕΦΑΛΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος πιστεύει ἀκραδάντως καί διατυπώνει ρητῶς εἰς ὅλα του τά συγγράμματα ὅτι:

1) Ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι **ΘΕΟΣ ΑΝΑΡΧΟΣ** καί **ΠΡΟΑΙΩΝΙΟΣ** καί **ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ**.

2) Ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τοῦ Χριστοῦ εἶναι **ΘΕΪΚΗΣ ΥΠΟΣΤΑΣΕΩΣ** φύσις, εἶναι **ΘΕΟΪΠΟΣΤΑΤΟΣ**.

3) Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι **ΘΕΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ Ὄργανισμός**.

4) Εἰς τήν Ἑρμηνείαν τῆς Ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, Α΄ Κορ. ΙΑ΄, ὁ Ἅγιος γράφει ὅτι ὁ Χριστός, ὁ Δημιουργός καί ἡ Κεφαλή τῶν μελῶν τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἔχει τόν Θεόν Πατέρα αἰτίαν τῆς Ὑποστάσεώς Του. Ἐχει τόν Θεόν Πατέρα κατά φύσιν Κεφαλήν Του κατά τήν Θεότητα. Ὁ Χριστός ἀπαραιτήτως νοεῖται καί ὄντως εἶναι **ΘΕΟΣ**. Εἶναι λοιπόν ὁ Χριστός ἡ **ΘΕΪΚΗ** Κεφαλή τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπί πλέον, εἰς τό ἴδιον χωρίον διευκρινίζεται ὅτι ὁ Θεός Πατήρ εἶναι Κεφαλή τοῦ Χρι-

στοῦ καί κατά τήν ἀνθρωπότητα. Ὁ Θεός Πατήρ λέγεται καί Θεός τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Θεός Πατήρ, ὡς **«Ποιητής ὁρατῶν τε πάντων καί ἀοράτων»**, ὡς Δημιουργός τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, εἶναι καί Κεφαλή τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Εἶναι λοιπόν ὁ Θεός Πατήρ Κεφαλή τῆς Ἐκκλησίας, καί ὡς Δημιουργός τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τῶν μελῶν τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας, καί ὡς Κεφαλή τῆς Κεφαλῆς τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας, δηλόν ὅτι, ὡς Κεφαλή τοῦ Χριστοῦ, καί κατά τήν Θεότητα καί κατά τήν ἀνθρωπότητα Αὐτοῦ, τοῦ Ἀποστόλου Παύλου λέγοντος, **«ΚΕΦΑΛΗ ΔΕ ΧΡΙΣΤΟΥ Ο ΘΕΟΣ»** (Α΄ Κορ. ΙΑ΄ 3).

9) ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος, ἐρμηνεύων τά τροπάρια τῆς Ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως ἀπλοποιεῖ τήν αἰδιότητα τοῦ Θεοῦ καί τῶν Ἀκτίστων Θεῶν Ἐνεργειῶν ὡς ἀκολουθῶς: **«Ἐν σαρκί ἢ Θεότης . . . οὐ μεταβατικῶς, ἀλλά μεταδοτικῶς . . . μένον κατά χώραν, μεταδίδωσιν αὐτῷ τῆς οἰκείας δυνάμεως, ὅπερ οὔτε ἐλαττοῦται τῇ μεταδόσει, καί ὄλον πληροῖ ἑαυτοῦ τό μετέχον· ὁ Θεός Λόγος οὔτε ἐκινήθη ἐξ ἑαυτοῦ. . . Ὅπου δέ ἤθελεν εὖρη ἀρετήν καί καθαρότη-**

τα, ἐκεῖ ἐνεργεῖ τὰ τοῦ φωτός ἴδια, καί φωτίζει τὰς ἐναρέτους ψυχάς» (Ἐορτοδρόμιον, Ἐορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως, Ε΄ Ὡδή).

Ἡ Θεοφάνεια τοῦ Χριστοῦ εἰς τό Θαβώρ δέν σηματοδοτεῖ μεταβολήν ἢ μετάβασιν ἢ κίνησιν ἢ ἐλάττωσιν ἢ πρόσληψιν τῆς Αὐτοῦ Θεότητος, **τὴν ὁποῖαν ἔχει κατὰ φύσιν παρὰ τοῦ Θεοῦ Πατρός** ἐκ τῆς οἰκειίας Αὐτῷ καί πρώτης, προαιωνίου, ἀρρεύστου Γεννήσεως, ἀλλά ἀποτελεῖ μετάδοσιν καί ἐνέργειαν **τοῦ φύσει Ἐαυτῷ ἀεί ἐνοικοῦντος Θείου Φωτός.**

10) ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Εἰς τό «**Θεοτοκάριον**», τό ὁποῖον περιέχει 62 Κανόνας πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον μελλουργηθέντας ὑπὸ 22 Ἱερῶν καί Θεσπεσίων Μελωδῶν, ὁ Ἅγιος συμπεριλαμβάνει τό Τροπάριον: **«Χαίροις μετὰ Θεόν ἢ Θεός, τὰ Δευτερεῖα τῆς Τριάδος ἢ ἔχουσα, ἀμέσως ἢ δεχομένη τῶν ἐκ Θεοῦ Δωρεῶν... δι' ἣν ὁ κόσμος ἐγένετο»** (Ἥχος Πλ. Α΄ Κυριακή).

Ὁ Ἅγιος ἐξύμνησεν καί μεγίστην τιμὴν δεόντως ἀπέδωκεν πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον. Ἰδιαίτερος δέ τὴν μεγαλύνει, εἰς ὑποσημείωσιν τινὰ τοῦ «**Ἀοράτου Πολέμου**», ἐνεκεν τῆς συνδρομῆς της εἰς τὴν Ἐνσάρκωσιν τοῦ ΘΕΟΥ

ΛΟΓΟΥ. Ἐκεῖ τήν ἐξυμνεῖ ὡς τόν σκοπόν οὗ ἔνεκεν ὁ Θεός ἔκτισε τόν σύμπαντα κόσμον. Δι' αὐτό κατηγορήθη τόσον σφοδρῶς ὁ Ἅγιος, ὥστε τό ἐθεώρησεν ἐπιτακτικήν ἀνάγκην νά συγγράφῃ σχετικήν **ΑΠΟΛΟΓΙΑΝ**, ἣν περιέλαβεν εἰς τό τέλος τοῦ «**Συμβουλευτικοῦ Ἐγχειριδίου**». Ἐν αὐτῇ ἀναφέρει ὅτι ὅσα ἔγραψεν περὶ τῆς Θεοτόκου, τά ἔλαβεν ἀπό Μεγάλους Ἁγίους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, παραθέτων καί αὐτῶν τās ἀπόψεις.

11) ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΑ ΕΘΝΗ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΣΑΡΚΑ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ἀναφέρει ὅτι ὁ φιλόανθρωπος Θεός, προετοιμάζοντας τήν ἀνθρωπότητα διὰ τήν ἐπί γῆς ἔλευσίν Του, ἀπεκάλυψε τό Μυστήριον τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεώς Του ἀκόμη καί εἰς τούς Εἰδωλολάτρας, ἀκόμη καί μέσα εἰς Εἰδωλολατρικούς ναούς, ἀκόμη καί μέ Εἰδωλολατρικούς ὄρους. Χαρακτηριστική εἶναι ἡ ἐξιστόρησις περιστατικοῦ τό ὁποῖον συνέβη εἰς εἰδωλολατρικόν ναόν τῆς Περσίας διὰ νά ἀποκαλυφθῇ εἰς τούς Ἐθνικούς, μέσῳ σημείων καί τεράτων καί δαιμονίων καί εἰδώλων,

ἡ κατὰ Σάρκα Γέννησις τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ καί νά ἐπαληθευθῆ ἡ Προφητεία τοῦ Πατριάρχου Ἰακώβ: **«ΚΑΙ ΑΥΤΟΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ ΕΘΝΩΝ»** (Γέν. ΜΘ' 10), δηλαδή ὅτι ὅλα τὰ Ἔθνη θά περιμένουν τόν Χριστόν (βλέπε, *«Γυμνάσματα Πνευματικά»* Κεφ. ΜΔ'). Μέ αὐτόν τόν τρόπον ἔμαθον οἱ ἐκ Περσίας Μάγοι ὅτι **ἐγεννήθη ὁ Ποιητής καί Θεός τῶν ὄλων** καί ἦλθον εἰς τήν Βηθλεέμ νά τόν προσκυνήσουν.

12) ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΗΣΤΕΙΑΣ ΠΡΟ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΜΕΤΑΛΗΨΕΩΣ

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος γράφει: *«Καί μ' ὄλον ὁποῦ ἀπό τούς Θείους Κανόνας νηστεία πρό τῆς Μεταλήψεως οὐ διορίζεται, οἱ δυνάμενοι δέ νηστεύειν πρό αὐτῆς καί ὀλόκληρον ἑβδομάδα καλῶς ποιοῦσιν»* (Πηδάλιον, Ὑποσημείωσις 13ου Ἰ. Κανόνος τῆς ΣΤ' Οἰκ. Συνόδου, σελ. 230). Παρόμοια ἀναγράφει καί εἰς ἄλλα σημεῖα τοῦ Πηδαλίου καί εἰς τό *Συμβουλευτικόν Ἐγχειρίδιον*.

Ἄρα τὰ ἀποδιδόμενα εἰς τόν Ἅγιον Νικόδημον περί Θείας Κοινωνίας ἄνευ προηγουμένης νηστείας, εἶναι φαντασῖαι καί νοσηραὶ ἀπόψεις

ὀρισμένων ἀντιθέων οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν νά προσδώσουν ἐγκυρότητα εἰς τήν πλάνην των, ὅλως ἀδικαιολογήτως ἐμπλέκοντες τόν Ἅγιον εἰς τήν ματαιοφροσύνην των, χρησιμοποιοῦντες θέσεις του παραπλανητικῶς.

Ἄλλωστε εἰς οὐδέν ἐπόνυμον ἔργον του ἀφήνει νά ἐννοηθῆ ὁ Ἅγιος ὅτι ὁ Χριστιανός δύναται νά κοινωνῆ τῶν Θεῶν καί Ἀχράντων Μυστηρίων ἄνευ προηγηθείσης νηστείας, διότι θά ἤρχετο εἰς ἀντίθεσιν μέ τόν ἑαυτόν του. Καί μόνον τό **Ἐξομολογητάριόν** του δέν μᾶς ἐπιτρέπει νά σκεφθῶμεν ὅτι θά φρονοῦσε ἢ θά προέτεινε κάτι τέτοιο.

13) ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΟΤΕ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΙΕΡΑ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΚΕΚΟΙΜΗΜΕΝΩΝ

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος γράφει εἰς τήν «Ὁμολογίαν» του ὅτι ἀποδέχεται τάς σχετικές περὶ τῆς τελέσεως τῶν Μνημοσύνων Ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, λέγων: **Ἐμεῖς πού τελοῦμεν τά Μνημόσυνα τό Σάββατον δέν πρέπει νά σᾶς κατηγοροῦμεν, οὔτε ἐσεῖς ὅπου τελεῖτε αὐτά τήν Κυριακήν δέν πρέπει νά κατηγορεῖτε ἡμᾶς.**

Ἡ Ἀπόφασις τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου λέγει ὅτι τὰ Μνημόσυνα νά τελοῦνται ἀπαραιτήτως καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος χωρὶς παρατήρησιν ἡμερῶν, εἴτε ἐν Σαββάτῳ εἴτε ἐν Κυριακῇ.

Ὁ Προαιώνιος Χριστός Δημιουργεῖ τοὺς Ἄγγελους
Εἰκὼν ἀπὸ τοῦ βιβλίου Ἑξαήμερος τοῦ Μ. Βασιλείου,
ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ πρώην Μεσσηνίας Γρηγορίου, τὸ 1965

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΔΙΑ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΝΙΚΟΔΗΜΟΝ ΤΟΝ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΝ

Ἡ Προσωπικότης τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου, ὡς Μοναχοῦ, Ἀσκητοῦ, Θεολόγου καί ἐπιστήμονος, ἀνεγνωρίσθη τόσον ὑπό τῶν συγχρόνων του ὅσον καί ὑπό τῶν μεταγενεστέρων. Ἀπόδειξιν τούτου ἀποτελοῦν καί τά τέσσαρα (4) Ἐπιστημονικά Συνέδρια τά ὁποῖα διεξήχθησαν κατά τήν τελευταίαν 15ετίαν.

ΠΡΩΤΟΝ Συνέδριον: *«Νικοδήμου Ἁγιορείτου τοῦ Ναξίου, Πνευματική Μαρτυρία»*, Συμπόσιον, Ἑταιρία Κυκλαδικῶν Μελετῶν, Νάξος Α', 8 ἕως 11 Ἰουλίου 1993 (17 Εἰσηγήσεις).

ΔΕΥΤΕΡΟΝ Συνέδριον: *«Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης: Ἡ Ζωή καί ἡ Διδασκαλία του. 250 χρόνια ἀπό τή Γέννησή του, 190 χρόνια ἀπό τήν Κοίμησή του»*, Α' Ἐπιστημονικόν Συ-

νέδριον, Κοινόβιον Ὁσίου Νικοδήμου, Πεντάλοφος Γουμένισσας, Κιλκίς, 21 ἕως 23 Σεπτεμβρίου 1999 (27 Εἰσηγήσεις).

ΤΡΙΤΟΝ Συνέδριον: *«Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης ὁ Νάξιος: 250 χρόνια ἀπὸ τὴν Γέννησή του»*, Ἑταιρία Κυκλαδικῶν Μελετῶν, Νάξος Β', 14 ἕως 17 Ἰουλίου 2000 (23 Εἰσηγήσεις).

ΤΕΤΑΡΤΟΝ Συνέδριον: *«Ἡ Φιλοκαλική καὶ Φιλολογική Προσφορά τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου»*, Ἐπιστημονικόν Διορθόδοξον Συνέδριον, Ἀνωτέρα Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή, Ἡράκλειον Κρήτης, 8 ἕως 10 Νοεμβρίου 2001 (23 Εἰσηγήσεις).

Εἰς τὰ ἀνωτέρω 4 Συνέδρια ἐγένοντο συνολικῶς 90 Εἰσηγήσεις διὰ τῶν ὁποίων ἀναδεικνύεται τό Ἔργον καί τό Πρόσωπον τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου, μέσα ἀπὸ τὴν ἐν χαλεποῖς καιροῖς συμβολὴν του εἰς τὴν ἐπικράτησιν καὶ διάδοσιν τῆς Ὁρθοδοξίας, εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Μοναχισμοῦ καὶ τοῦ Φιλοκαλικοῦ πνεύματος, καθὼς καὶ εἰς τὴν σύσφιξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Ἐν ὀλίγοις, ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης

ἔλαμψεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ Μοναχῶν καὶ ἐπὶ Λαϊκῶν, δεχόμενος ἀδιακόπως ἐκ τῶν Οὐρανῶν τό Φῶς τῆς Θείας Χάριτος καὶ μεταλαμπαδεύων αὐτό εἰς ἡμᾶς διὰ τοῦ βίου καὶ τῆς γραφίδος του. Διότι ὅπως οἱ Ἄγγελοι εἶναι τό φῶς τῶν Μοναχῶν οὕτω καὶ οἱ Μοναχοὶ εἶναι τό φῶς τῶν Λαϊκῶν. Τοιοῦτον φῶς ἔλαμψεν καὶ ἡμῖν ἐκ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ὁ Ἅγιος Νικόδημος.

Ἰδιαίτερος ἔλαμψεν διὰ τήν διαφώτισιν τοῦ ταλαιπώρου Γένους ἡμῶν, συνεισφέροντάς μέγιστα εἰς τήν ἀνόρθωσιν καὶ ἐνδυνάμωσιν τοῦ Ὁρθοδόξου φρονήματος καὶ τήν συντήρησιν τῆς ἐθνικῆς μας ταυτότητος. Διότι διὰ τό Ἑλληνικόν Ἔθνος εἰδικότερον ἰσχύει ἡ γενική Ἀλήθεια ὅτι μόνον ὅσον φωτίζεται ἀπό τό φῶς τῆς Γνησίας Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Πίστεως ζωογονεῖται καὶ θάλλει καὶ δύναται νά ὑπάρχη. Χωρίς τήν Γνησίαν Ὁρθόδοξον Πίστιν, τό Ἔθνος εἶναι νεκρόν. Ἡ Γνησία Ἀποστολική Πίστις εἶναι ἡ Ψυχὴ τοῦ Ἔθνους. Ἡ Ἱστορική πορεία τοῦ Ἔθνους καὶ αἱ παλινδρομήσεις του μεταξὺ ἀκμῆς καὶ παρακμῆς καθορίζονται ἀπό τήν διατήρησιν ἢ τήν ἄρνησιν τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως.

Εἶναι λοιπόν καί τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ Γένουσι Διδάσκαλος ὁ Ἅγιος Νικόδημος.

Ἀποτελεῖ εἰρωνείαν νά διοργανώνουν Συνέδρια διά τόν Ἅγιον Νικόδημον ὅσοι δέν ἀποδέχονται τό «Πιστεύω» τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου ἢ τό ἀποδέχονται ἐπιλεκτικά, ὅσοι ἐγκαταλείπουν τήν Ἀποστολικήν Πίστιν καί τήν Ἀποστολικήν Διαδοχήν, προτιμῶντες τόν Οἰκουμενιστικόν συναγελασμόν μετά τῶν Αἰρετικῶν, παρά τήν δι' ἀγῶνων διαφυλαχθεῖσαν καί διά μαρτυρικῶν αἱμάτων ἱερῶς παραδοθεῖσαν ἡμῖν Σωτήριον Ὁμολογίαν τῆς Θεόδου Ἀποκαλυφθείσης Πίστεως.

Ἀποτελεῖ αὐτοεμπαιγμόν καί ἀπάτην νά διοργανώνουν Συνέδρια διά τόν Ἅγιον Νικόδημον ὅσοι λόγῳ καί ἔργῳ ἀπορρίπτουν τήν Ὁρθόδοξον Διδασκαλίαν τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου καί χαράσσουν ὁδοῦς Πλάνης, ἀκολουθοῦντες τό Νέον Παπικόν Ἡμερολόγιον, συμπροσευχόμενοι μετά τῶν Παπικῶν, ἰδρύοντες μετά τῶν Προτεσταντῶν τό Ἐκτελεστικόν Ὅργανον τοῦ Συγκρητιστικοῦ ΠΑΝΑΙΡΕΤΙΚΟῦ καί ΠΑΝΘΡΗΣΚΕΙΑΚΟῦ Οἰκουμενισμοῦ, τό Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν (Π.Σ.Ε.), καί υἰοθετοῦντες Αἱρέσεις ἀντί τῶν Ὁρθοδόξων Δογμάτων τῆς Ἀληθείας, ὅπως: πε-

ρί τῆς Ἁγίας Τριάδος, περί τοῦ Κυρίου Ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, περί τῆς Θεοτόκου καί Ἀειπαρθένου Μαρίας, περί τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, περί τῶν Ἁγίων καί Ἱερῶν Εἰκόνων, περί τῆς τελέσεως τῶν Ἁγίων Μυστηρίων, καί ἐν γένει περί παντός ἀπτομένου τῆς Σωτηρίας ἡμῶν.

Ἀποτελεῖ ἐπίσης αἰτίαν περιστολῆς δι' ἡμᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους, ἀφ' ἑνός ὅπως συνειδητοποιήσωμεν τὴν ἀνάγκην νά ἐντρυφήσωμεν εἰς τό ἔργον τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου πρὸς ἐνδυνάμωσιν τῆς Πίστεως καί ἀνόρθωσιν τοῦ προσωπικοῦ ἡμῶν βίου, καί ἀφ' ἑτέρου ὅπως προσευχηθῶμεν ὑπὲρ φωτίσεως τῶν ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ΘΕΟΥ ἐργαζομένων διὰ τὴν ἀνάδειξιν καί διάδοσιν τοῦ ἔργου τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου, ἵνα ἀπαρνηθῶσι τὴν ΕΒΡΑΙΟΜΑΣΩΝΙΚΗΝ ΠΑΝΑΙΡΕΣΙΝ ΚΑΙ ΕΒΡΑΙΟΣΙΩΝΙΣΤΙΚΗΝ ΠΑΝΘΡΗΣΚΕΙΑΝ ΤΟΥ ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΑΘΕΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ, καί συνταχθῶσι καί αὐτοὶ εἰς τὴν Ποίμνην τῶν λογικῶν προβάτων τῆς ΜΙΑΣ, ΑΓΙΑΣ, ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ, ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Χριστοῦ τοῦ ΘΕΟΥ ἡμῶν.

Ἀμήν. Γένοιτο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΙ ΠΗΓΑΙ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης: «Πηδά-
λιον», Ἀθῆναι, Ἐκδόσεις Ἀστήρ, 1982.

Ἀκριβόπουλος Κωνσταντῖνος, Φιλολόγος:
«*Τό Κολλυβαδικό Κίνημα, Ἡ Τελευταία Φι-
λοκαλική Ἀναγέννησις*», Ἀθῆναι, Ἐκδοσις Α',
Ἐκδόσεις Τέρτιος, 2001.

Βίκτωρ Ματθαίου: «*Μέγας Συναξαριστής,
Μὴν Ἰούλιος*», Ἀθῆναι, Ἐκδοσις Δ', 1973, σελ.
280-299.

Γεράσιμος Μοναχός, Μικραγιαννανίτης:
«*Βίος τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου,*
Βόλος, 1958.

Εὐθύμιος, Ἱερομόναχος: «*Ὁ Πρωτότυπος
Βίος τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου*»,
1812-1813.

Θεόκλητος, Μοναχός Διονυσιάτης: «*Ἅγιος
Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, ὁ Βίος καί τὰ Ἔργα
του*», Ἀθῆναι, Ἐκδοσις Δ', Ἐκδόσεις Παπαδη-
μητρίου, 2001.

Θρησκευτική καί Ἡθική Ἐγκυκλοπαίδεια,
τόμος 9^{ος}, Ἀθῆναι 1966, στήλαι 498-500.

Καραμανίδου Άννα, Λάμπρου Σουλτάνα: «Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης», *ΘΕΟΔΡΟΜΙΑ*, τεύχος 3, Ἰούλιος-Σεπτέμβριος 1999, Θεσσαλονίκη 1999, σελ. 121.

Κελλίον Ἅγιος Γεώργιος Σκουρταίων: «*Συλλεκτικός Φάκελος Φωτογραφιῶν καὶ Εἰκόνων*», Καρυαὶ Ἁγίου Ὁρους, 2007.

Κοινόβιον Ὁσίου Νικοδήμου: «*Πρακτικά Ἀ΄ Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου: Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης, ἡ Ζωὴ καὶ ἡ Διδασκαλία του, (Δύο Τόμοι)*», Γουμένισσα, 2006.

Κούκης Κωστής: «*Κολλυβάδες, Μακάριος Νοταρᾶς, Ἀθανάσιος Πάριος, Νικόδημος Ἄγιορείτης*», Ἀθῆναι, Νέα Σμύρνη, Ἐκδόσεις Ἀρχονταρίκι, 2005.

Κρικώνης Θ. Χρῖστος, Καθηγητῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.: «*Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης, Βίος καὶ Συγγραφικόν Ἔργον*», Ἀθῆναι, Ἐκδοσις Α΄, Ἐκδόσεις Ἀποστολικῆς Διακονίας, 2001.

Μαῦρος Θεοδώρητος, Μοναχός: «*Περί τῆς Συνεχοῦς Μεταλήψεως*», Ἀθῆναι, Ἐκδόσεις Τῆνος.

Μονή Ἁγίου Διονυσίου Ἁγίου Ὁρους: «*Διονυσιακόν Ἀγιολόγιον*», Ἁγιον Ὄρος, 2004.

Μπιλάλης Νικόδημος, Μοναχός: «*Ὁ Πρωτότυπος Βίος τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγορείτου*», Ἀθήναι, Σύλλογος «Ἅγιος Νικόδημος», 2007.

Ἐνούφριος, Μοναχός Ἰβηρίτης: «*Ὁ Βίος τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγορείτου*», 1819.

Παναγιώτου Ἀθνάσιος, Μοναχός Ἀγορείτης: «*Δογματολογία*», Καρυαί, Ἁγίου Ὁρους, 1961.

Παπαδημητρίου Ἀχ. Γεώργιος: «*Ἱερό Κοινόβιο Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγορείτου*», Γουμένισσα, 2007.

Παυλόπουλος Νικόδημος, Ἀρχιμανδρίτης: «*Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγορείτης*», Ἀθήναι, Ἐκδοσις Γ', Ἐκδόσεις Ἀποστολικῆς Διακονίας, 1990.

Σκρέττας Νικόδημος, Ἀρχιμανδρίτης: «*Ἡ Θεία Εὐχαριστία καί τά Προνόμια τῆς Κυριακῆς κατά τήν Διδασκαλίαν τῶν Κολλυβάδων*», Θεσσαλονίκη, Ἐκδόσεις Παναγ. Πουρνάρα, 2004.

Στεφανίδης Βασίλειος, Ἀρχιμανδρίτης, Καθηγητής Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν: «*Ἐκκλησιαστική Ἱστορία*», Ἀθήναι, Ἐκδόσεις Παπαδημητρίου, 1990, Ε' Ἐκδοσις.

Σωτήρχος Μ. Π.: «*Αὐτός ὁ Μέγας Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγορείτης, Ἀφηγηματική Βιο-*

γραφία », Ἀθήναι, Ἐκδοσις Β', Ἐκδόσεις Παπαδημητρίου, 1996.

Σωτήρχος Μ. Π.: «Ὁδηγός Ὁρθοδοξίας μέ Κείμενα τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγορείτου», Ἀθήναι, Ἐκδόσεις Ὁρθοδόξου Τύπου, 1981.

Τάτσης Διονύσιος, Πρεσβύτερος: «Διδαχές Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγορείτου », Κόνιτσα, Ἐκδοσις Α' 2007.

Τζώγας Σ. Χαρίλαος: «Ἡ Περί τῶν Μνημοσύνων Ἔρις ἐν Ἁγίῳ Ὁρει κατά τόν ΙΗ' Αἰῶνα », Θεσσαλονίκη, Ἐναίσιμος Διατριβή εἰς Α.Π.Θ., 1969.

*«ὦ Πανύμνητε Μῆτερ, ἡ τεκοῦσα τῶν πάντων
Ἁγίων ἀγιώτατον Λόγον»,
(Τοιχογραφία Μονῆς Ἰβήρων, Ἁγίου Ὁρους)*